Ч. 112 (14.543). Львів, середа 25. травня 1938. Opłata pocztowa uiszczona gotówką. Рік LIX.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ.

Редакція й Адміністрація: ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 10. II. ПОВ.
Телефон Редакції 246-46
Телефон Адміністрації 229-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 504.060.
„ Банку Чеських Легіон. Прага „Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
місячно (з книжкою) . . 5.00 зол.
чвертьрічно . . . . . 15.00 „
піврічно . . . . . . 30.00 „
річно . . . . 60.00 „
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ., У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч. У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 СОТ.

ВСІ ТОЧНІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ ДІСТАЮТЬ ЩОМІСЯЦЯ БЕЗПЛАТНО КНИЖКУ Б-КИ „ДІЛА" В ОБЄМІ 10—15 АРКУШІВ ДРУКУ.

Арештували брата Косіора, члена київського уряду.

У звязку зі слідством проти б. віцепреміра СССР Косіора арештовано у Києві його брата, Казимира. Він був наркомом лісового промислу УССР, зрештою не відігравав ніякої політичної ролі.

Польсь кий уряд не обіцював західним великодержавам помочі проти Німеччини.

ЧОМУ ЧЕХОСЛОВАЧЧИНА ЗОСЕРЕДЖУВАЛА ВІЙСЬКО НА ПОЛЬСЬКОМУ КОРДОНІ?

У льондонському щоденнику „Івнінг Стандард" появилася вістка, немовби мін. Бек заявив німецькому амбасадорові фон Мольтке, що на випадок конфлікту між Німеччиною та західніми державами Польща поможе тим останнім.

Польська амбасада в Льондоні заперечила цю поголоску.

Чехословацький уряд пояснив польському послові у Празі, що концентрація чехословацьких військ на польському кордоні не була звернена проти Польщі, лише мала на меті запевнити внутрішній лад.

На схід від Тешина польсько-чехословацького кордону береже лише скарбова сторожа, незамітно скріплена.

Німецький уряд відкликує війська з чехословацького кордону?

„Пті Парізієн" довідується, що в неділю вечором зосереджені на чехословацькому кордоні німецькі війська почали відїздити. З Льондону заперечують це.

200.000 НІМЕЦЬКОГО ВІЙСЬКА НА ПОГРАНИЧЧІ ЧЕХОСЛОВАЧЧИНИ.

Як подають з Льондону, Німеччина зосередила на чехословацькому кордоні понад 200.000 війська з багатьома летунськими ескадрами. Ті частини розміщені в Баварії і Саксонії; в Австрії помічено рухи військ щойно в понеділок.

ЧЕХИ ЗРИВАЮТЬ МОСТИ НА НІМЕЦЬКОМУ КОРДОНІ.

Як подає Німецьке Інформаційне Бюро, 10-ох чеських вояків намагалось висадити у повітря деревляний німецький міст недалеко кордону, у Бергарсталю, але 2-ох німецьких сторожів їх сполошило.

В понеділок рано чеські вояки пробували підпалити граничний міст в Ульбріхсбергу (на половину чеський і німецький), але німецька гранична сторожа до того не допустила.

ЧЕХОСЛОВАЦЬКИЙ УРЯД ПЕРЕПРОШУЄ.

На вістку про подію в Бергарсталю мін. Крофта перепросив німецького посла у Празі, заки той ще довідався про інцидент.

Чехословацьке Бюро признає, що чеські вояки перейшли кордон, але твердить, що вони зовсім не думали висаджувати моста у повітря.

РОЗМОВА ГЕНЛЯЙНА З ПРЕМІЄРОМ ГОДЖЕЮ.

Генляйн приїхав до Праги в понеділок в год. 16. Вечором переговорював він з прем. Годжею

ВИМИНАЙ ІНШИХ З ЛІВОГО БОКУ!

Sygn. VI. 1. Pr. 165/38. Wyciąg z protokołu wspólnego posiedzenia niejawnego. Sąd Okręgowy, Wydział VI. karny we Lwowie, w składzie: Wiceprezes S. O. Ł. Malicki, Sędziowie S. O.: D.r J. Locker i D.r St. Horodyski w sprawie konfiskaty nr. 98 czasopisma p. t. „Diło" z daty Lwów, dnia 8. maja 1938 r. do Sygn. VI. 1. Pr. 165/38 — na posiedzeniu niejawnym w dniu 14. maja 1938 r. po wysłuchaniu wniosku Prokuratora Sądu Okręgowego we Lwowie postanawia: a) uznać za usprawiedliwioną dokonaną dnia 7. maja 1938 r. przez Starostwo Grodzkie we Lwowie konfiskatę czasopisma p. t. „Diło" nr. 98 z daty Lwów, dnia 8. maja 1938 r., zawierającego: 1) w artykule p. t.: „Wnyz kotyt'sia wiz", 2) w artykule p. t. „Historia est magistra vitae", a) w ustępie od słów: „Raport z (IV.) z cyklu" — do słów: „wnutrennich dieł", b) w ustępie od słów: „Narodnij Zjizd" — do słów: „be... 1938", c) w ustępie od słowa: „nechajby" — do słów: „...y Hrynok", 3) w artykule p. t. „Dopysy" w ustępie od słów: „Nasyino" — do słów: „i nedili" — znamiona ad 1), 2) i 3) występku z art. 170. k. k., — zarządzić zniszczenie całego nakładu i wydać w myśl § 493 p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. — Zarazem wydaje się odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma nakaz, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z dnia 17 grudnia 1862 (Dz. p. p. nr. 6 ex 1863), t. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 złotych. B) Nie uwzględnić wniosku Prokuratora o uznanie za usprawiedliwioną konfiskatę tytułu artykułu pod A), 1) i pod A), 2) wymienionego, ustępu artykułu pod A), 2). od słów: „Ja... pomyśleć" — do słów: „wrażenie i notatki", [illegible] artykułu p. t. „Nasza postawa ne zminylasia" — od słów: „Ja orkanom" — do słów: „na ozoli" oraz [illegible] — i konfiskatę tychże uchylić. — Uzasadnienie. ad A) Wymienione ustępy mają na celu przez tendencyjne i świadomie fałszywe przedstawienie polityki polskiej w stosunku do mniejszości ukraińskiej na ziemiach [illegible] szerzyć wiadomości mogące wywołać niepokój publiczny. Według §§. 487, 489, 493 p. k. oraz §§ 36 i 37 ustawy prasowej jest zatem powyższe postanowienie uzasadnione. — ad B) W wymienionych pod B) tytułach, ustępach i wywieszce nie dopatrzył się Sąd znamion jakiegokolwiek przestępstwa. — Przewodniczący: Ł. Malicki, w. r. Protokólant: St. Mędraś, w. r. Za zgodność: w. z. Warzeszczak, kier. rejestr.

Sygn. VI. 1. Pr. 171/38. — Wyciąg z protokołu wspólnego posiedzenia niejawnego. Sąd Okręgowy, Wydział VI. karny we Lwowie, w składzie: Wiceprezes S. O. Ł. Malicki, Sędziowie S. O.: D.r J. Locker i D.r St. Horodyski, w sprawie konfiskaty nr. 99 czasopisma p. t. „Diło" z daty Lwów, dnia 10. maja 1938 r., do Sygn. VI. 1. Pr. 171/38, — na posiedzeniu niejawnym w dniu 14. maja 1938 r., po wysłuchaniu wniosku Prokuratora Sądu Okręgowego we Lwowie postanawia: uznać za usprawiedliwioną dokonaną dnia 9. maja 1938 r., przez Starostwo Grodzkie we Lwowie konfiskatę czasopisma p. t. „Diło" nr. 99 z daty Lwów, dnia 10. maja 1938 r., zawierającego: w artykule p. t. „Za nacjonalnyj charakter Wołyni", a) w ustępie od słów: „Szczojno piała" — do słów: „zahalno widoma", b) w ustępie od słowa: „Zahalnym" — do słów: „ukraińskomu seli", znamiona występku z art. 170 k. k. — zarządzić zniszczenie całego nakładu i wydać w myśl §. 493 p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. — Zarazem wydaje się odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma nakaz, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z dnia 17. grudnia 1862 (Dz. p. p. nr. 6 ex 1863), t. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 złotych. — Uzasadnienie. Wymieniony artykuł ma na celu przez tendencyjne i świadomie fałszywe przedstawienie położenia mniejszości ukraińskiej na Wołyniu w szczególności, oraz przez tendencyjne naświetlenie polityki władz administracyjnych w stosunku do tejże ludności, szerzyć wiadomości, mogące wywołać niepokój publiczny. Według §§. 487, 489, 493 p. k. oraz §§ 36 i 37 ustawy prasowej jest zatem powyższe postanowienie uzasadnione. — Przewodniczący: Ł. Malicki, w. r. Protokolant: St. Mędraś, w. r. Za zgodność: w. z. Warzeszczak, kier. rejestr.

Кольонізація та зміна метрики.

Львів, 24. травня 1938.

Теперішні протиукраїнські настрої польського громадянства на „кресах", що однаково яскраво проявляються у Галичині, як і на Волині та Холмщині з Підляшшам, не нинішньої дати, якщо брати під увагу хочби останні часи так званої нормалізації. Після короткої тишини від літа 1935 р. до весни - літа 1936 р., спричиненої заповідю нового урядового курсу в українській справі, польські кресовці заворушились наново, боячися, що уряд справді схоче здійснювати мінімальні та самозрозумілі українські домагання, представлені йому у 18-ти окремих точках президією УПР у 1935 р. Хоч з отих 18 точок уряд не виконав в цілости ніодної, а більшости навіть не торкнувся, і хоч для польського стану посідання на ділі не було ніякої реальної загрози, то вже сам факт, що уряд приняв до відома українські мінімальні домагання для їх розгляду, був гаслом для мобілізації протиукраїнської вулиці.

Гасло впало у Станиславові на зїзді колишніх членів організації „Зажевє", що відбувся 10. і 11. листопада 1936 р. На тому зїзді ухвалено шумні резолюції, що були відбиткою маячення вшехпольських демагогів про „відворот польськости" у Східній Галичині. Між иньшою ухвал було там і домагання, щоб польська земля з приватної і примусової парцеляції на „кресах" переходила виключно в польські руки, при чому кожного, хто продав би хоч би клаптик землі неполякові, напятновано згори іменем зрадника. За Станиславовом пішов негайно Тернопіль, а потім і Львів на зїздах польських комбатантських і півфійськових організацій, при чому слідне було щораз більше „кресчендо" у протиукраїнському співі того політичного хору, якому прислухувалась і підспівувала велична більшість польського громадянства. Скінчилося врешті гармонізацією тих хорів у творі, що відомий під назвою Порозумівавчого Секретаріяту польських суспільних організацій, в якому солістами стали пп. Ст. Грабський, Ромер, Домонь і Войцеховський.

Протиукраїнські нотки перебрав від згаданої львівської капелі і проурядовий ОЗОН, якого ряди на українських етнографічних землях заповнили передовсім польські державні урядовці недавні ще активні члени ендеції. І ця арія лунає і досі з начальним лейтмотивом „ані пендзі земі в українське ренце"

Як відомо, великою турботою нашого села є брак землі, неможливість у створених відносинах сучасної Польщі поширити єдиний селянський варстат праці. Це і є одною з найголовніших причин теперішніх настроїв села, що огортає не тільки старших селян, але ще в більшій мірі нашу сільську молодь. Цей загрозливий стан українського села в Польщі витворила передовсім повоєнна земельна політика на тлі сучасного земельного законодавства. Військові кольонізаційні закони на північних землях з 17. грудня 1920 р., закон про виконання земельної реформи з 25. грудня 1925 р., закон про охорону границь держави з 9. липня 1936 р. та закон про обмеження в обороті нерухомостями, що повстали з парцеляції, з 14. квітня 1937 р. та виконавчі розпорядки до тих законів стали підложжам для відповідної практики. А ця практика, получена зі згаданою мобілізацією польського громадянства на „кресах" до протиукраїнського наступу, — все те зробило ще чорнішою і так уже дуже сумну економічну дійсність нашого села у Східній Галичині й на Волині.

Збільшається розгін кольонізації, з чим і не криється теперішний кермайич ресорту хліборобства і земельних реформ, міністр Понятовський та що виразно сам признав минулого року у відповіді на мою інтерпеляцію в соймі в справі кольонізаційної політики уряду у Східній Галичині. У цій ділянці не заповідається ніяких змін і найбільш в Европі перенаселена хліборобська країна, якою є Східна Галичина, передовсім Поділля і Покуття та деякі повіти наших північних земель у Польщі, буде і надалі тереном масової кольонізації польським елементом зі заходу.

У Вістнику Законів Річипосполитої Польської ч. 33. з 12. травня ц. р. оголошено під позицією 290 закон з 4. травня 1938 р. про упорядкування грунтових спільнот, що зачне обовязувати в 30 днів по оголошенні — себто з днем 11. червня цього року. Не маю спромоги сьогодні в рямцях короткої часописної статті обговорити хочби найважніші постанови цього нового обширного аграрного закону. Скажу тільки, що його тенденцією є не лише впорядкувати справу землеволодіння і користання спільних грунтів (в практиці звичайно громадських, найчастіше громадських пасовиськ), але і допомогти до подізу грунтових спільнот в спосіб, точно означений згаданим новим законом.

Грунтові спільноти існують у більшости наших сіл, головно як залишки колишнього панщизняного устрою, з правила економічно невідповідно використовувані чи як громадські пасовиська, чи як громадські ліси. З огляду на свій поважний нераз обшар грають вони неостанню ролю в господарському житті села і зміна господарки на грунтових спільнотах не перейде легко з причин психольогічної і соціяльної натури. Поглядову лекцію цього маємо в подіях вже з травня ц. р. в селі Вілька Мазовецька, равського повіту. Велику прислугу для нашого народу зробить централя „Сільського Господаря" у Львові, якщо негайно видасть повний текст нового закону з поясненнями, як цього домагаються від нього наші селяни. Швидке вияснення нових законних постанов і виконавчого розпорядку, що невдовзі має появитися, усуне неодну сільську трагедію на земельному тлі, не кажучи вже, що причиниться і до господарського оздоровлення відносин у цій ділянці.

Сучасний протиукраїнський наступ дає себе відчувати у першу чергу в земельній справі. Не паперовим окликом, а життєвим ударом є гасло „ані пенδзі земі в українське ренце". Польські „кресовці" виконують його у повних сто відсотках. Вони використовують на свій лад у практиці обовязуючі земельні закони, про які згадано вище. До закону про виконання земельної реформи з 28. грудня 1925. р. наше населення мало вже спромогу привикнути, а давніше і дещо для себе використати. Край цьому положив закон з 14. квітня 1937. р. про обмеження в обороті нерухомостями, що позвали з парцеляції. Нині від польського кольоніста, чи римо-католика не можна взагалі купити землі, бо наш селянин ніяким чином не дістане від влади дозволу на купівлю. Крім солених грошей істнує ще одна додаткова ціна — **перехід і то цілої родини на римокатолицтво.** Те саме є і тоді, коли український селянин купив землю при парцеляції і за неї заплатив та взяв її в посідання по 31. грудня 1932 р. — отже по часі, коли гіпотечного стану не можна вже управильнити так званою мартівкою з 1929 і 1933 р. Тут теж широке поле для сучасної „місійної" акції, особливо у випадках, коли наш хлібороб продав усю свою землю, щоб набути нову при парцеляції. Нераз свідомий і діяльний українець знайшовшися у безвихідному положенні перед загрозою втратити цілий свій варстат праці, з дійсною розпукою в серці переписує свою метрику. Це діється передовсім на території тернопільського воєвідства, де розміри польського наступу були завжди і є нині найбільші. Клясичний приклад переходу свідомого українця М. з родиною за дозвіл інтабуляції давно купленої землі на римо-католицтво зайшов недавно в Говилові Великім, теребовельського повіту.

Ще дошкульніше відчуває наше населення не лише по селах, але і по містах ригори закону про границі держави з 9. липня 1936 р. щодо трансакцій нерухомостями в прикордонних і суміжних повітах. Під ригори цього закону ввійшли всі прикордонні повіти в цілости, а зі суміжних ті їх громади, що віддалені до 30 км. від кордону. Тут кожна земельна трансакція мусить мати попередній дозвіл воєвідського уряду, на який треба ждати місяцями, часто з негативним висліδом, якщо інтересантом є українець. В місті, де обовязує згаданий щойно закон, не може купити для себе реальности або парцелі під будову, бо не дістане на це дозволу. Про такі випадки з терену клясичного тернопільського воєвідства писав я кілька разів на сторінках „Діла" і наводив їх у своїх соймових інтерпеляціях і промовах. Один з найновіших випадків практичного пристосування закону про границі держави зайшов недавно в Чорткові, де одна з наших інтелігентних громадянок не могла дістати дозволу на купно будівляної парцелі для власних потреб.

В тридцять кільометровій прикордонній смузі і взагалі в прикордонних повітах тернопільського воєвідства припинилася майже вповні всяка легальна трансакція нерухомостями, зокрема тоді, коли набувцем є українська сторона. Ухилено тут первісний дозвіл воєводи на вільні трансакції селянськими нерухомостями до висоти одного гектара обшару. Нашому громадянинові тяжко, нераз і неможливо одержати дозвіл. У першу чергу це торкається випадків, коли клаптик землі — хочби від жида — хоче набути установа для власної будівельної потреби.

Для ілюстрації подаю приклади з життя. У Слобідці Скалатській, скалатського повіту, хотіли купити наші тамошні громадяни стару жидівську корчму під будову Народнього Дому. Дозволу не одержали. У Ступках, тернопільського повіту, одна селянка римо-католичка за гроші, прислані її чоловіком, греко-католицького обряду, з Аргентини, хотіла купити два морги грунту не з парцеляції і заінтабулювати на себе. Робили їй перепони і радили їй, щоб переписала своїх двох нелітніх синів греко-католиків на римо-католицтво, а дозвіл дістане напевно. Не згодилась на ту пропозицію, бо законно і не могла, і до купна не прийшло.

Такі випадки у тернопільському воєвідстві не виємкові. Така метода має нібито скріпити польський стан посідання і поправити польську національну статистику. На більші розміри такі лови засуджені згори на невдачу, але і дотеперішні одиничні висліди роблять медвежу прислугу державі, радикалізуючи лише національні та віроісповідні відносини.

Очевидно, що спонука кольонізаційної політики зі своєрідним „місіонерством", — остаточно перекреслила „нормалізаційний" період, у якого висліді маємо не поліпшені, а значно погіршені польсько-українські відносини.

Д-р Степан Баран

Чи Україна може стати предметом німецького імперіялізму?

ЦІКАВИЙ ГОЛОС В АНГЛІЙСЬКІЙ ПРЕСІ.

„Корк Екзамінер" (Ірляндія) з 7. ц. м. поміщує статтю під заголовком: „Гітлер хоче України, що на це скажуть українці?" Стаття обіймає майже цілу велику сторінку часопису; зверху вміщена фотографія Гітлера, під нею два види Києва. Стаття ділиться на чотири розділи. Перший розділ підчеркує голоси европейської преси про намір Гітлера заняти Україну. „Гітлер хоче заняти Україну — повторяють часописи аж до обридження. Але ніхто ні словом не згадує про самих українців, про ролю, яку вони готові відіграти в тому конфлікті, який чейже в першу чергу їх буде обходити, бо цеж іде про їхню праδідну землю.

„Коли припустимо можливість такого конфлікту, то мусимо також підчеркнути, що 35 мільонів українців живе в СССР, коло 7 мільонів українців у Польщі, далі маємо українців у Румунії і Чехословаччині. Українська територія творить одну цілість, яка обіймає 735.562 квадратових кільометрів, себто є три рази більша, ніж територія Великої Британії. Ті землі заселює нарід, який з кожним днем стає все більше свідомий своєї спільноти та певний, що осягне свою остаточну ціль. Цей нарід виробляється на важний фактор европейської політики. І коли не хочемо, щоб нас заскочили всякі несподіванки, то й ми мусимо з тим фактором поважно рахуватися".

В другому розділі вказує автор на національну свідомість українця: „Мало хто в Европі свідомий того, що Совітська Росія ще й нині не зуміла заабсорбувати номінально належну Совітську Україну, що самостійницькі змагання на Україні — це не випадки якоїсь незначної частини українців, не фікція, але стихія. Тільки Німеччина становить виняток — вона це зрозуміла".

В дальшій частині статті вказує автор на завзяту боротьбу, яку Москва мусить вести з сильним українським націоналізмом та самостійницьким рухом. Кінчається стаття аналізою намірів Німеччини супроти України.

„Чи хоче вона поширити свої економічні впливи на Україну? Так! Але „заволодіти" Україну? Ніколи! Найбільш правдоподібне, що Гітлер бажає скласти з українцями якийсь модус вівенді, щоб разом з ними піти проти нього найбільшого ворога. Українці готові згодитись на таку розвязку справи, бо вона має принести їм свободу, якої вони так бажають.

„Гітлер не перестає цікавитися всім українське. Це зацікавлення повинні наслідувати й інші держави, бо ледви чи треба доводити, що вільна Україна, злучена із західно-европейським світом, виросте на сильну буферову державу і стане заборолом між російською імперією і західною Европою, між азійською Москвою і тим останком христіянського світа, який ще залишився. Що вона здобуде високе економічне, політичне і культурне значення, цього й ба не треба підчеркувати".

(Укбюро Львів)

Переходи дорогу, куди ідуть тільки у прямовисній лінії, а не поперек!

Справа автономії та анґлійська преса.

Ухвали Центрального Комітету УНДО з 7. травня ц. р. найшли широкий відгук в анґлійській пресі.

„Дейлі Телеграф“ з 11-го травня подав вістку про резолюції під наголовком: „Українці домагаються автономії“. Тогож дня появилися новинки про декларацію також у **„Дейлі Мейл“** та **„Йоркшір Пост“**; дня 12. травня в **„Дейлі Експрес“** („Пять мільонів українців домагаються автономії“).

Докладнішу статтю на цю тему подав **„Таймс“** з 12. травня під наг. „Меншостеві неспокої в Польщі. — Українці домагаються автономії“. **„Таймс“** пише, що „рішення, яке запало у Львові на засіданні Центрального Комітету У.Н.Д.О., готове стати одною з причин тих заворушень і неспокоїв. На ньому порішено між іншим припинити політику співпраці з урядом, започатковану три роки тому, бо вона не принесла ніяких вислідів.

Далі вичислені домагання українців, включно до автономії. **„Таймс“** догадується, що після цього рішення прийде до консолідації української меншини в Польщі під одним проводом. У тій статті подано також вістку про розвязання „Союзу Українок“.

„Дейлі Телеграф“ з 13-го травня помістив довший допис Українського Бюра в Льондоні, в якому на підставі документальних даних обосновано право українців до автономії.

„Таймс“ з 17. травня подає дальші подробиці про українську декларацію, цитуючи точки, які польська цензура була спершу сконфіскувала. „Декларація — пише **„Таймс“** — викликала, зовсім зрозуміло, чимале враження, бо була проголошена саме в ту пору, коли й німці в Польщі заявили свій намір, створити одну центральну політичну організацію, а поляки піднесли голосні жалі в справі утисків польської меншини в Чехословаччині“.

„Манчестер Ґардіян“ з 17. травня помістив довшу статтю під наголовком „Меншостеві проблеми в Европі“ ,разом з мапкою Польщі, де зазначені українські землі. Більша частина статті присвячена українським справам. Вона переводить анальоґію між українськими домаганнями в Польщі і німецькими домаганнями в Чехословаччині. Стаття закінчується словами: „Польща заступається за польською меншиною в Чехословаччині, але коли справу розглянути льоґічно, то як вона може домагатися осібних прав для цієї меншини, коли сама відмовляється рівночасно від надання анальоґічних прав українській меншині у власних межах?...“

„Дейлі Геральд“ з 18. травня звертає увагу на те, що ,Польща кричить, щоб мікроскопійній польській меншині в Чехословаччині надати кращі права, але рівночасно рішуче противиться поправити долю одної з її власних меншин, а саме української...“ **(Укбюро Льондон).**

Не входи на дорогу несподівано!

Десятиліття українського Т-ва „Єдність“ у Празі.

(У. Т.) Дня 14-го ц. м. українське Товариство „Єдність“ у Празі святкувало десяті роковини свого істнування. Засноване з метою згуртувати земляків для культурного співжиття та скріпити чехословацько-українські взаємини, товариство скоро розвинулося та розгорнуло широку діяльність. Неполітичність та незалежність від сторонніх чинників, пошанування чужих поглядів і матеріяльна підстава, обрахована на власні сили, дали Т-ву змогу розвинутися у загальне товариство, в якому поруч університетських професорів були й робітники. Співпраця з іншими товариствами у змаганні до консолідації довела до того, що „Єдність“ вступила до „Центрального Союзу Українських Організацій“.

Товариство „Єдність“ працювало у цілій низці секцій, з яких найактивнішою була культурна секція. З часом Т-во почало ще й видавничу діяльність (брошури інж. Гальки, д-ра Дольницького та співучасть у виданні брошурк Г. Омельченка).

За десять літ праці Т-во „Єдність“ відбуло коло 200 засідань, уладило понад 80 прилюдних викладів, понад 30 святочних академій. Число членів доходило до 160.

За президіяльним столом святочних загальних зборів у 20-ліття істнування Т-ва засіли колишні голови: проф. **Любинецький**, д-р **В. Меринда**, інж. **Р. Каратницький**, інж. **Яремин**. Теперішній голова Т-ва **Іван Рибак**, що покликав почесну президію, привитав приявних, між іншими, серед загальних оплесків, сеніора проф. д-ра **Івана Горбачевського**, проф. д-ра **Ф. Тихого** та інших представників ріжних організацій. Голова підкреслив у своїй промові, що цю

ЛІТЕРАТУРНИЙ КОНКУРС „ДІЛА“ Ч. 5

ПЕТРО ФРАНКО

МЕЛЯ.

Пишною вродою розвинувся пуп'янок рожі: струнка постава, подовгасте личко, гладеньке, ніжних відтінків морелі, із ямочками коло уст і на лівій щічці ніжно, при цьому виразно зачеркнені уста, рівний носик, тонкі дуговаті брови. Великі сині очі надавали цілій постаті незвичайного чару та приваблености. Дзеркало — то джерело вічного невдоволення для інших — говорило Мелі, без тіні задрости: „Ти найкраща поміж товаришками“. І Меля повторяла їм аж надто часто ті слова дзеркала. Приятелювала тільки з бридкими, при яких її краса відбивала подвійно. Про всі інші кидала мов від нехочу:

„Знаєш та Тамара то чиста мара з тим своїм коротким носом!“ „Ти бачила, як ходить та Стефа на тих своїх коротких ноженятах? Таж вона цілком ніг не вживає“.

З тих її дотепів сміялися всі — навіть пошкодовані. Де-ж би хто на неї гнівався? Була-ж найкраща. І за це одно любили її товаришки. Навіть учителі глядили на її знання дрібочку через її власне дзеркало, що не вміло ще покищо говорити неправди.

Але в чотирнайцятім році життя Меля... перейшла віспу. Хоч як ховали перед нею дзеркало і затемнювали покій — все-ж знайшла десь забуте дзеркало поміж книжками і коли глянула... ціле дзеркало захмарилося і покривилося безчисленими жарливими ямочками. Зімліла і в довгі дні і ще довші ночі одужування, коли не найшла в собі сил укоротити свої муки, відкладаючи остаточне рішення на завтра, вічно на найближчу нагоду, поволі погодилася з невідкличним. Довго-довго уникала дзеркала, потім глядiла у нього із безнадійною надією... ану-ж за той час сталось те неможливе... А потім привикла глядіти байдужо, як дивилася на кровинки або на хліб із маслом.

Коли її батьки несподівано померли, Меля покинула школу і опинилася на ласці родини. Неодну переплакала ніч, заки привикла приймати як щось самозрозуміле, що тільки її кава була на молоці, а не на сметанці, що тільки в її кімнатці не палять і жартом називають цю кімнатчину - „камчаткою“, що її суконки були з найдешевшої матерії, а її кревнячки з шовку. Рішила скінчити з тим усім, але одна подія влила в її серце нові надії...

„Ходи перейдемося“, сказала Ядзя. Меля за всяку ціну рішила не піти на прохід, мусіла піти до своєї кімнатки виплакатися, бо саме, коли навіть масла не дістала до черствого хліба, почула ущипливі слова тітки: „Коли їй кривда, то може собі від нас кожної хвилини...“

А куди-ж мала піти? Увесь світ стояв для неї затвором. Тільки з острахом дивилися на неї люди, щоб в найближчій хвилині не потребувати відвертатися. І замість виплакатися, узяла зі своєї подушки вербову гильку, якою виганяли з покоїв мухи і пішла за Ядзею. Переходили через пасовисько й одній корові не подобалася яскраво червона суконка Ядзі. Кинулася просто на дівчину з наставленими рогами. А Ядзя із великого переляку станула мов укопана, не могла ні крикнути, ні рушитися з місця, побіліла тільки мов стіна і чекала на ті страшні роги, що зближалися з такою скорістю. Але Меля кинулася відважно перед корову зі своєю легенькою вербовою гилькою. Корова погодилася з долею, взяла на роги скромну, сіру суконку, замість пишної червоної та кинула її до рова — заки змобілізовані пастухи кинулися на рятунок обоїх. Коли проминув спазм і сльози злагіднили жах першого враження, Ядзя обняла Мелю за шию плакала і цілувала її личко пооране віспою. І тоді Меля розплакалася — так як не плакала ніколи досі. Гладила Ядзю по головці й обі присягнули собі, що будуть взаємно любитися. Відтоді на устах Мелі появився лагідний усміх, що вже рідко коли сходив із її обличчя. А ввечір вона заспівала вперше. Її гарний голос зовсім не змінився. Віспа не зробила йому нічого.

Хоч страшна недуга поорала її личенько, вона тішилася, що весна настільки скоріше заквітла в її серденьку! Не одної позбулася ілюзії. За свою доброту ніколи не ждала вдячности. І тим частіше з нею стрічалася. Ціле окруження не бачило вже її віспи. Лагідний усміх, ясні сині очі покривали ціле її обличчя. Предсідник сиротинського суду пригадав собі несподівано, що з повнолітністю припаде їй невеличкий маєточок у добрих державних паперах. Меля піднесла головку. Отже не була сиротою з ласки. Кожної хвилини могла покинути кревняків. Але тепер не було про це мови. Мала вже такі самі суконки, як Ядзя, а на „камчатці“ клімат змінився. Дуже часто Ядзя сама палила в печі її кімнатки і того не соромилася. Купували разом часописи і книжки. Вчилися господарства, кооперативного книговодства, трикотарства, молочарства, їздили разом на практику...

Яке було схвилювання, коли дядько заповів одного разу:

— Я запросив на свята кількох хлопців. На готуйте суконки.

Цілу ніч дівчата мали про що говорити. І від другого дня так довго не мали спокою аж суконки, стяжечки, черевички та всі - всі конче потрібні дрібнички були готові. Аж тоді почався найбільший неспокій: ану-ж не прийдуть і уся їх праця пішла даремно? А коли приїхав гурток молоді то неспокій степенувався дальше. Меля не була вже супроти юнаків, що підходили до неї, така несміла: за нею стояв маєточок (тут вистарчило кілька слів дядька). Одначе ні на хвилину не забувала, що не до неї так усміхаються, а до її маєточку. І коли Ядзя не рішилася ще остаточно між Ромком, Івасем та Любком то Меля мала на приміті тільки скромного Венька, що досі ще найменше „крутився“ коло неї.

„Хто і в який спосіб може мене полюбити?“ сотні раз задавала собі болюче питання. „Не продам себе. В життя можу вступити тільки як рівнорядний чинник“.

(Докінчення буде).

хату десятиліття істнування Т-ва слід тимбільше відмітити, що цих десять літ пройшло на безперервній діяльности Т-ва у згоді та товариській єдности.

Вшанувавши память померших членів, збори вислухали звіту з десятилітньої праці Т-ва, який склав д-р М. Дольницький. Після того почалися привіти. Д-р **Ф. Тихий** іменем Т-ва „Чехословацько-Українська Взаємність" висловив побажання дальшого успіху в праці, яка позначилася тривким слідом на шляху славянської демократичної єдности. Д-р **В. Мериндa** витав Т-во від „Центрального Союзу Українських Organізацій". **Інж. Стецків** склав побажання від „Товариства Українських Інжинірів", проф. **П. Феленко** (Українська Гімназія) побажав Т-ву, що вело свою працю чесно й успішно в умовинах, коли можна рахувати місяці за роки, дочекатися праці на рідній землі, де моглоб воно відсвяткувати друге десятиліття свого чину. Подібне побажання висловив іменем „Спілки Лікарів" д-р **Гончаренко** та іменем українців з Мл. Болеслави п. **Белзецький**. Інж. **Галька** у свому привіті ствердив, що Т-во „Єдність", як і колишня „Чеська Беседа" у Відні у довоєнних часах робить працю, що має свій вплив на приближення часу, коли треба буде станути під прапори, під якими почалася визвольна боротьба. На закінчення промовець передав привіти від недужого проф. **С. Шелухина.**

На свято прийшло крім цього багато письменних привітів від ріжних організацій та окремих осіб.

Зібрані приняли гучними оплесками вибір почесними членами Т-ва проф. д-ра **Івана Горбачевського** і проф. **Сергія Шелухина.** Проф. Горбачевський подякував за честь, яку виявили йому вибором почесним членом і побажав Т-ву приєднати до себе усіх українців у ЧСР.

Після тієї святочної частини загальних зборів відбулася ділова частина. Зібрані приняли протокол з попередніх зборів та вислухали звітів з діяльности за минулий рік. Т-во відбуло 18 засідань, 13 сходин з викладами, з яких деякі були особливо цікаві (спогади з визвольної боротьби) та притягали велике число слухачів. Зібрані приняли майже без дискусії звіти, ухвалили абсолюторію попередній управі та вибрали таку нову: голова — І. Рибак, заступник голови — д-р Макух, члени Управи: директор почти Секретар, д-р Дольницький, Фурманський, інж. Патроник, Капиця; заступники: інж. Ганьківський, Метельський; Ревіз. Комісія: д-р Павлюк, д-р Біляк, Подлеський; заст.: магістер Мартинець, Москалюк; мировий суд: д-р Бойчук, д-р Меринда, Будзінський; заст.: інж. Стецьків, інж. д-р Кейван.

Після полагоди ще деяких справ учасники зборів перевели збірку на дар „Просвіти" у Львові, яка принесла 200 Кч.

Мексиканське повстання.

З Мексику повідомляють офіційно, що до сріваних боїв дійшло лише у двох місцях: коло Ріо Верде і Пуенте Мануель.

Зі Сан Люїз Потозі наспіла вістка, що у битві під Лябунітою згинув братанець провідника повстанців, Гіполіте Седільйо.

Повстанці перетяли залізничу сполуку між Сан Люїз і Тампіко. Вислано урядові війська, щоби прогнали повстанців та хоронили залізницю.

На американській границі затримали 3-ох прихильників ген. Седілля, м. ін. Адольфа Пінне, що мабуть командував повстанчим летунством.

УРЯД СТЕЙТУ СЕН ЛЮЇС ПОТОЗІ ПІДТРИМУЄ ҐЕН. СЕДІЛЛЯ.

Мексиканський президент Карденас скликав засідання сенату, на якому зажадає, щоб усунути цілий уряд стейту Сен Люїс Потозі, який складається зі самих прихильників ґен. Седілля.

Американська преса ствержує, що повстання обняло чималі простори і не так легко буде його здавити.

Німеччина відкликала військових дорадників з китайської армії

ТА ПРИПИНИЛА ТРАНСПОРТИ ВІЙСЬКОВОГО МАТЕРІЯЛУ ДЛЯ КИТАЮ

Німецька амбасада наказала німецьким старшинам, що виступають у китайській армії як дорадники, негайно вернутися до Німеччини. Німеччина перестане постачати Китаєві зброю та муніцію.

До такої постанови довели переговори нового німецького амбасадора в Токіо з японським урядом.

ТРІЙЛИВІ ҐАЗИ НА ЯПОНСЬКО-КИТАЙСЬКОМУ ФРОНТІ?

Домеї ствержує, що в пятницю, підчас бою коло люнґайської залізниці, китайці вживали трійливих ґазів.

ІДЬ ТІЛЬКИ ПРАВИМ БОКОМ У НАПРЯМКУ РУХУ!

Вистава двох українських мистців у Парижі.

З нагоди посмертної вистави нашої великої малярки Сонї Левицької, зорганізованої французькими мистцями у Парижі у галерії Ле-Гаррек-Сеґо, знаходимо в останньому числі мистецького журналу „Бозар" з 20-го ц. м. замітку Жака де Ляпрада.

„Перша із заповіджених вистав уже відкрита. Треба висловитися якнайприхильніше про заходи, які мали на меті звеличати память артистки, що в усіх своїх творах проявила свіжість, безпосередність і чарівну уяву феєричного романтизму. Увесь її талант, що зєднав її рідні риси, вмів загострити засоби її вислову. На нашу думку найкращою частиною творчости Соні Левицької є саме гравюри, які находимо на цій першій посмертній виставі.

Вона осіла у Франції 1905 р. У 1912 р. за образ „Збирання яблук" її вибрали членом Осіннього Сальону. Від того часу вона брала участь в усіх великих париських виставах. У салям „Же до Пом" залишилися її праці „Купальниці" та „Помаранчева дорога".

„Її гравюри численні. Вона ілюструвала „Вечорі на хуторі" Гоголя, які переклала разом із Рожером Алляром, „Хроніку з Жоввіль", „Вужа" Поля Валері. У свому мистецтві вона ніколи не відходить від свого щирого та свіжого враження. Серед численної фаланги тих артистів, що безпосередньо після війни кинулися в ілюстрації до давньої техніки на дереві, вона може займає і перше місце. Коли інші насилували себе, щоб віднайти архаїчний стиль, Соня Левицька скрізь природна, якби не мала труднощів, нагинати своє надхнення до дерева. Вона незвичайно відчувала зміст книжки і розуміла, що її треба не тільки ілюструвати, але і прикрашувати".

Водночас у Парижі відкрив від 10. до 25. травня свою виставу наш молодий, уже відомий мистець Василь Хмелюк у галерії Поае.

Критика звертає увагу на його багатство густих колірів на сірому тлі і багату техніку. Хмелюк іще вагається між професійною зручністю і почуванням, нерішений, в який бік повинен піти. Він незвичайно живо відчуває малярство — багатство колірів і має перед собою ще великі можливости.

Тільки освіта й виховання запевнять майбутність Народу. Тимто не жалуймо датків на освітньо-виховну працю „Просвіти"!

По широкому світі.

Перський наслідник престолу кн. Могамед Реза Пагляві заручиться небавом зі сестрою египетського короля, кн. Февзіє.

Єгипетський король вибирається з жінкою у вересні на подорож по Середземному Морі.

Фінляндський президент виїде 16. червня до Стокгольму на свято 80. роковин шведського короля.

На Джемейці, у пристані Кінставн, вибух ґенеральний страйк.

Що писало „Діло" 50 років тому.

Ч. 106. Четвер, 24 (12) травня 1888.

„ПОМІЧ ДЛЯ СЕЛЯН".

У звязку з тим, що царський уряд поширив також і на польські землі діяльність „Селянського Банку", що має завдання помагати селянам довгорочинцевим кредитом при купні землі, „Діло" писало:

„Потребу такої інституції відчули русини саме перед кількома роками, хоча не в такій формі, але з подібних мотивів. Проєкт закупна землі селянами, порушений пок. о. Ружицьким, змагав до чогось подібного. Але приватні сили завжди будуть за слабі, щоб систематично й успішно двигнути відразу численний стан наших беземельних селян. Цей обовязок лежить виключно на самім уряді і лежить не менше у власнім його інтересі. Коли держава в найновіших часах занялась долею духовенства, урядовців та фабричних робітників — то в рівній мірі повинна їй лежати на душі доля селянського хліборобського стану, що дає державі найбільший податок у майні і крови".

НІМЕЦЬКА КОЛЬОНІЗАЦІЯ В УКРАЇНІ.

„З Криму пишуть нам про німецьку кольонізацію ось що:

„Мудрому" німцеві не стало місця „садити картопельку на Січи" — він рушив „нах Тавріен" і опанував уже північну її половину! Ось-ось опанує і цілий Крим! А чи сподівалися німецького панування ті „мудрі" голови російського уряду, що заманювали колись сюди німців? Мабуть ні, бо тепер вже де-не-де чутка кружляє: чи не час би спекатися німця! Спекатися його не спекаються, бо німецьке коріння міцне і поросло глибоко. Треба гадати не про те, щоб спекатись тих зайд, які вже вкорінилися тут, але пильнувати треба, щоби більш не ширилася німецька займанщина".

КАНАЛ МІЖ ЧОРНИМ І АЗОВСЬКИМ МОРЕМ.

„За пять літ — як сповіщають російські часописи — Крим зробиться островом. Уряд заходився викопати канал, щоб злучити Чорне Море з Азовським. Довжина каналу майже 115 кільометрів. Ясна річ, що тоді комунікація Херсону, Одеси з Ростовом, Таганрогом поолижчає багато, але важко вгадати, чи справді зносини оцих портових міст так розвинені, щоб їм відповідав кошт каналу".

30.000 ЧАСОПИСІВ.

„30.000 ґазет виходить на цілій земній кулі. Більше як половина з них в англійській мові. З того числа ґазет припадає: на північну Америку 10.000 (620,669.538 примірниках), південну 1000, Німеччину 5.000, Австрію 3.500, Анґлію 3.000, Францію 2.500, Італію 1.500, Росію 600, на решту Европи 2.350, Азію 400 (в самій Японії 275), Австралію 100, Африку 50. З 600 ґазет, що виходять у Росії, 417 виходять по російськи, 54 по польськи, 40 по німецьки, 11 по сербськи, 10 по французьки, 7 по естонськи, 7 по вірменськи, 4 по гебрайськи, 4 по татарськи, 3 по грузинськи, 3 по литовськи, 3 по шведськи і 2 по фінськи".

Свячене у Львові.

СВЯЧЕНЕ У „МІЩАНСЬКОМУ БРАЦТВІ".

Львівське „Міщанське Брацтво" уладило в неділю, 22-го травня ц. р. у своїй новій, просторій і гарній домівці (Ринок 42) традиційне Свячене, на якому явилося понад 80 осіб членів Товариства та запрошених гостей. В гарно прибраній салі **о. Василів** посвятив яйце і в короткій промові склав „Міщанському Брацтву" бажання в його новій домівці, звязуючи оцю внутрішню розбудову Товариства з тією працею, яку Товариство має перед собою. Після промови голови Т-ва, посла **д-ра Степана Біляка**, зібрані засіли до столів. Почалася гостина й товариська гутірка, переплітана піснями. В часі гутірки промовляли: **д-р О. Марітчак** (від Організації Українців міста Львова), інж. **В. Несторович** (від Союзу Українських Купців та Редакції „Торговлі і Промислу"), проф. **К. Студинський, О. Боднарович** („Діло"), м-р **Я. Шав...** („Новий Час"), п. **Вусович**, що в короткій, ядерній промові закликав до національної єдности, **м-р З. Решетилович** (від галицької дільниці Організації Українців м. Львова), інж. **Костів** (від групи українських промисловців), п. **Юськевич** і п. **Чорній**. Інж. Костів торкнувся у своїй цікавій промові нашого господарського становища та справи розбудови нашого промислу.

Свято закінчив промовою **д-р Біляк**, стверджуючи успіхи у праці українського міщанства та підкреслюючи ще раз ті великі завдання, які стоять перед Товариством „Міщанське Брацтво". Після тієї промови зібрані відспівали національний гимн.

ПОВОРОТ РУМУНСЬКОГО ПРЕМІЄРА ДО БУКАРЕШТУ.

Прем. Крістя приїхав у понеділок до Кракова, де зложив вінок на саркофагу мар. Пілсудського, опісля звидів Вавель.

В год. 17.06 виїхав прем. Крістя зі своїм почотом з Кракова до Букарешту.

Правнича сторінка.

Про відсунення військової служби.

Новобранці, яких признала комісія здатними до військової служби, можуть жедати відложення цієї служби. Закон про загальну військову службу з 9. квітня 1938 р. (Денник Законів ч. 25, поз. 220) постановляє, що відсунення речинця загальної військової служби мають право домагатися: 1) єдині живителі родин; 2) власники одідичених рільних господарств і 3) студенти та ученики фахових шкіл.

Єдиним живителем родини вважає закон: 1) сина нездатних до праці батьків, себто батька-вдівця, матері-вдовиці та сина нездатної до праці нешлюбної матері; 2) **рідного або двоюрідного** (природного) **брата нездатних до праці братів і сестер,** які не мають вже батьків, байдуже чи є шлюбними чи нешлюбними дітьми; 3) внука нездатних до праці дідів, чи лише діда або баби, якщо вони не мають здатних до праці дітей. **Військову службу відсувають лише тоді, якщо утримання згаданих осіб залежить виключно від праці новобранця** та якщо він дійсно цей обовязок виконує.

Власниками одідичених рільних господарств уважає закон ті особи, які дістали їх у спадщині по своїх батьках чи дідах, якщо дохід з цих господарств вистарчає на прохарчування одної родини та не є трикратно більший ніж на прохарчування одної родини. До того новобранці мусять самостійно вести таке рільниче господарство, що є єдиним джерелом прожитку. Величину і дохід господарств, необхідних на прохарчування одної родини, устійнює розпорядком міністр військових справ у порозумінні з міністрами внутрішних справ і хліборобства. Єдиним живителям родин і власникам одідичених рільних господарств можуть відсунути військову службу **на один рік,** а пізніше найдалі до 1. жовтня того календарного року, в якому новобранець кінчить 23 роки.

Далі закон дозволяє на відсунення військової служби: 1) ученикам останньої кляси загальноосвітніх ліцеїв, чотирорічних фахових гімназій, дворічних фахових ліцеїв та учеників останньої кляси інших краєвих і закордонних шкіл, що міністр освіти признає рівноправними зі згаданими школами; 2) учеників передостанньої та останньої кляси педагогічних ліцеїв і трирічних фахових ліцеїв. У першому випадку закон дозволяє відложити військову службу новобранцям до 1. липня того календарного року, в якому кінчать 22 роки життя; у другому випадку до 1. жовтня того календарного року, в якому кінчать 22 роки життя, а ученикам останньої кляси до 1. липня того календарного року, в якому кінчать 23 роки; 3) термінаторам та ученикам тих фахових шкіл, що їх скінчення дає право добиватися становища майстра або челядника; далі учасникам річних і довших курсів для кваліфікованих промислових робітників, якщо мають посвідки ремісничої або промислової торговельної палати та управи школи. Таким ученикам і учасникам закон дозволяє на відсунення військової служби до 1. жовтня того календарного року, в якому кінчать 22 роки.

Вкінці закон відкладає військову службу студентам: 1) високих шкіл державних і приватних, краєвих і закордонних, що їх міністр освіти признає рівноправними з краєвими високими школами. Студентам згаданих військових шкіл відсувають до 23. р. життя, в деяких випадках до 26. р. життя і г) студентам богословії. Всі новобранці, яким відсунули військову службу, мають право до скороченої військової служби. Не можуть домагатися відсунення військової служби: 1) засуджені на втрату публичних і громадянських прав; 2) засуджені за провини зі статтей 45, 46 і 47 військового карного закону та 3) особи, які з власної вини не відбули служби праці в означеному часі.

Прохання у справі відложення військової служби слід вносити до старосства найпізніше **до 14 днів** по признанні новобранця здатним до військової служби. Якщо щойно пізніше повстали умовини, що дають змогу домагатися відсунення військової служби — прохання слід внести до 6 тижнів від хвилини, як повстали ці умовини. Неоправдане загаяння згаданих речинців потягає за собою втрату права до відложення військової служби. Перед поладнанням прохання повітова влада загальної адміністрації провірює, чи новобранець має право домагатися скороченої військової служби. Якщо йде про відложення служби з приводу утримування родини, комісія, що оглядає новобранців, провірює, чи мужчини є здібні до праці, про здібність до праці жінок рішає повітовий лікар. Дослідам про нездатність до праці не підлягають: 1) батьки або діди, які скінчили 60 років життя; 2) самітні матері і бабки, які скінчили 45 р. життя; 3) брати до 16 р. життя; 4) сестри до 18 р. життя. Від відмовного рішення старосства слід вносити до 14 днів відклик до воєвідства через старосство.

КАВЦІЯ.

Кавція як зопорука відповідного виконання умови і стягнення претенсій, які можуть повстати на тлі правного відношення між даними сторонами, має велике застосування у торговельних і кредитових взаєминах і при умовах про працю.

Сьогодні постараємося коротко зясувати постанови розпорядження Президента Річипосполитої з 18. V. 1927 р. поз. 409, які нормують складання і побирання кавцій при заключуванні умови про працю.

Згідно із приписом ст. 1. цього розпорядку, працедавець заключуючи умови про працю може жадати від працівника зложити кавцію, але тільки на забезпечення шкоди, яка може повстати з вини працівника при виконуванні праці або внаслідок цієї праці. Кавція служить теж на забезпечення судових коштів із процесів, які можуть виникнути між працедавцем і працівником як винагорода шкоди, яка повстала з вини працівника при виконуванні своїх обовязків. З цього виходить, що при заключуванні умови про працю, кавцію можна жадати **тільки на забезпечення шкоди або страти, які стоять у причиновому звязку із службовою працею робітника.**

З такої кавції працедавець може самостійно заспокоїти свої претенсії тільки тоді, коли працівник признає свій обовязок до винагороди шкоди або втрати, яка стоїть у звязку з його працею і висотою винагороди (відшкодування). В кожному іншому випадку працедавець не може самовільно заспокоїти своїх претенсій з кавції, а тільки може це зробити на підставі судового рішення.

Кавцію можна складати в готівці, у процентових паперах або інших вартостях напр. кавційний векслевий відтинок, і тільки в Банку Польськім або у кредитових державних і самоврядних установах. У кредитових кооперативах або приватних установах таких кавцій складати не вільно.

Працівник може підняти кавцію тільки за згодою працедавця або на підставі судового рішення. В тій цілі, коли скінчилося службове відношення, працедавець найдальше до 14 днів має перевести всі ті потрібні дії, щоб працівник міг підняти кавцію. Вільно працедавцеві відмовити її звороту, якщо він має певні претенсії до працівника за шкоду і страту. Про це повинен повідомити його в тому речинці, а найдальше до 4 тижнів внести судову скаргу.

Ці постанови обовязують безоглядно і їх не можна змінити умовою сторін. А постанови умов, на підставі яких працівник з метою дістати посаду позичає або дає на перехів які-небудь вартости працедавцеві або особі, яка ділає з ним в порозумінні, є неважні.

Крім цього стаття 7. цього розпорядку каже, що хто нарушить вище наведені постанови, отже приймає кавцію на забезпечення якихось інших обовязків працівника, бере кавцію до обороту у своїм підприємстві, складає кавцію в депозиті у себе, в інших осіб або в депозиті інших кредитових інституцій, а не у Банку Польськім, ані не в державних, або самоврядних кредитових установах, безпідставно і далі відмовляє дозволу на видання кавції і в означеному речинці не вносить судового позву, підлягає карі грини до 1.000 зол. і арешту до двох тижнів, або одній з тих кар.

Якщо працедавець вже вдруге караний за те, що приймав кавцію на забезпечення інших шкід і старт, як передбачених цим законом, то підлягає карі до 4 тижнів арешту.

Якщо цей вчинок підпадає під припис загрожений гострішою карою, то суд карає згідно з гострішим приписом.

Не від речі буде тут навести постанову ст. 262 к. к., яка каже, що хто присвоює собі чуже рухоме майно або довірене йому майно, підлягає за перше карі до 3 літ вязниці, або арешту, за друге до 5 літ. І так коли працедавець взяв у свій перехів від працівника кавцію, а пізніше кавцію розтратив або безпідставно відмовив віддати цю кавцію, підлягає карі згідно з карним законом, зокрема згідно із ст. 268 § 2. к. к., а не згідно із постановами про кавцію при умовах про працю.

Стаття 3. цього розпорядку каже, що установи, управнені приймати кавції, які складають працівники або інші особи за працівників з причини умови про працю, повинні на підставі згідних заяв сторін зазначити у депозитових книгах імя і назвисько працівника, працедавця, а коли якась друга особа складає кавцію, то і тої особи. Дальше вони повинні зазначити вартости, які складаються на кавцію, вказати, які управнені підняти кавцію і спосіб, в який працедавець може перебрати кавцію на випадок добровільного порозуміння сторін про висоту відшкодування.

Приписи цього розпорядку не торкаються кавцій, котрих ринкова вартість у хвилині зложення перевищає 5.000 зол. ані гіпотечних кавцій

Михайло Прийма.

Про громадських радних . солтиса.

Популярна правнича література у нас дуже скупа, зокрема в повоєнних часах. Поза більшими публікаціями м-ра Топольницького з ділянки цивільного права (про новий кодекс зобовязань та про спадкове право) в останніх роках появилося заледви кілька брошур (про товариства, збори, склади, громадську самоуправу, новий громадський закон), одначе не було видання, що обговорювалоб у приступний для широких мас спосіб широку ділянку адміністраційного права.

Перед війною був у нас у Галичині „Збірник адміністраційних законів і розпорядків" д-ра Дамяна Савчака, що свого часу віддав нам чималу прислугу в практичному користуванні з обовязуючих тоді законних постанов. Сьогодні він давно вичерпаний і врешті гою не має він і практичного значіння з хвилиною, як польське законодавство поміняло всі поміщені там закони та розпорядки.

Цю прогалину частинно виповнює видана на днях книжка посла д-ра Корнила Троня під наголовком **„Про громадських радних і солтиса"** (Львів 1938, видання Українського Національно-Демократичного Обєднання, стор. 88 великої вісімки), яку в ціні одного золотого можна набути в українських книгарнях та в Народній Канцелярії у Львові, вул. Підвалля ч. 7, III. поверх та в усіх Повітових Народніх Комітетах УНДО в краю.

Автор книжки, довголітній самоуправний діяч і член повітового виділу, зі своєї самоуправної практики пізнав потреби нашої сільської самоуправи. Як пише він у „Загальних увагах", потреба знати бодай найважніші закони в громадських, волосних, повітових та інших, не тільки адміністраційних, але і скарбово-фінансових справах, зросла ще більше після війни, коли наш нарід опинився серед зовсім нових політично-державних обставин. Зокрема зросла потреба після появи закону про частинну зміну територіальної самоуправи з 23. березня 1933 р., що обовязує в цілій Польщі за винятком шлеського воєвідства.

Вже перед світовою війною наші громадські діячі в Галичині, що практично займалися справами територіяльної самоуправи, переконалися, що успіх боротьби за відповідний вплив у ділянці самоуправи залежить від того, щоб гурт свідомих одиниць самоуправників, і зпоміж селян, і зпоміж інтелігенції, знав принаймеше загальні законні постанови про громадську самоуправу, її дух і значіння та особливо про права укладати буджет у всіх ступнях устроєвих органів територіяльної самоуправи.

Автор у приступний спосіб та в добрій українській літературній мові обговорює завдання сучасної громади, обсяг діяльности громади і громадської ради та солтиса, вренті засади громадської господарки, при чому — і це дуже важне — про всі самоуправні справи говорить з погляду українських національних інтересів.

Книжечка д-ра К. Троня є необхідним підручником для кожного громадського радного та для кожного солтиса, бо з неї вони довідаються про свої права й обовязки та знайдуть там чимало вказівок, що спонукають їх до справді корисної діяльности в користь своєї громади. Та не лише громадські радні і солтиси, але й кожний наш діяч, що стикається зі селом та його потребами, повинен мати в руках такий цінний практичний підручник з ділянки самоуправної праці, яким є книжка д-ра К. Троня. Не треба і згадувати, що вона повинна бути безумовно в бібліотеці кожної нашої сільської читальні, щоб стала в пригоді всім тим, що цікавляться громадським життям і бажають його поправи.

Д-р Степан Баран.

Сторінка без політики

ПАНТЕРА В ЛЮДСЬКІМ ТІЛІ

Злочин жінки, що любила молодшого від себе мужчину.

„Пантерою“ назвали її французькі старшини. Вона немолода, зате доволі вродлива. Трішечки налягає на ногу, але зі справжнім жіночим хистом вміла цю дрібну хибу скривати перед своїми звеличниками. Цю фізичну хибу маскувала вона в той спосіб, що носила серпанок при своїм капелюшку закинений на противний бік, від того, на який вона налягала.

Її прізвище Октавія Берзен і саме тепер стала вона перед париським судом присяжних, обвинувачена у злобнім і жорстокім вбивстві свого любовника, молодого старшини Жана Фріє. З Жаном Фріє познайомилася вона на вулиці. Молодий мужчина підготовлявся саме тоді до іспитів до політехнічної школи. Вона перша заговорила до нього... Слово по слові і між ними витворилося спершу знайомство, яке по кількох днях перейшло в любов. Вона стала любовницею молодого старшини.

Тричі намагалася покінчити зі собою.

„Пантера“ була старша від Жана Фріє на шість літ і мала за собою бурхливу минувшину. Та вона закривала її неменше дбайливо, як свою коротшу ногу. В її минувшині був в неї мужчина, який мусів рятуватися перед „Пантерою“ аж втечою до Тулюзи. Вонаж сама тричі намагалася покінчити зі собою: кидалася під трамвай, троїлася... Та залюблений старшина нічого не знав про таку багату минувшину своєї любовниці і мабуть так безмежно був у ній засліплений, що 9. серпня 1931 р. виставив їй письмо, яким просто віддав себе хитрій жінці в неволю. Він саме тоді став повнолітній. Зміст того письма був такий:

„Оцим зобовязуюсь оженитися з Октавією Берзен в день і годину, яку вона сама визначить, на кожне її домагання“.

В суді „Пантера“ обстоювала, що любовник сам по власній волі видав їй такий документ.

Розлука.

Кохання молодого старшини проминуло доволі скоро. Товариші вбитого, яких покликали до суду на свідків, заявили, що молодшому старшині справжнім тягарем був роман із хитрою та пристаркуватою жінкою. Він намагався раз-у-раз шукати ріжних способів, щоб лиш із нею розійтися по дружньому. Кілька разів міняв він ґарнізони, та „Пантера“ всюди вміла його віднайти і всюди за ним приходила.

В Тіонвіллі вибила в білий день молоду кравчарку в магазині, тільки тому, що вона подобалася її коханцеві. Вже тоді погрожувала вона молодому старшині: „Ще прийде день, в якім ти муситимеш зі мною серіозно розрахуватися“.

Одного разу під впливом розпуки написала вона до матері Фріє листа такого змісту:

„Ваш син хоче оженитися з іншою, хоч у мене є від нього пятилітня дитина“.

Слідство виявило, що ніякої дитини в неї не було. Вона істнувала лиш в буйній фантазії істеричної жінки.

Катастрофа.

22. лютого купила вона собі револьвер і 25-го стрінула на вулиці свого любовника, який ішов зі своїм батьком. „Пантера“ стрілила до молодого Фріє шість разів. Коли після перших вистрілів він утік до якоїсь брами, вона побігла туди за ним і стрілила останню кулю в зад голови.

— Чому ви вбивали його з такою несамовитою жорстокістю? — питав на суді предсідник.

— Не знаю — відповіла вона — нічого не памятаю.

Свідок фризієр, який підчас трагічного менту схопив убивницю за руку, стримував її словами: „Не стріляйте більше, не стріляйте“. Та вона вирвала йому з рук револьвер і далі стріляла.

Підчас розправи „Пантера“ тратила двічі память.

Присяжні довго радили над злочином законної і при тому істеричної жінки. Пізно вночі проголосили вердикт, яким признали її винною, одначе при тому признали їй теж облекшуючі обставини. Суд засудив славну в Парижі та на провінції, особливо у військових колах, пристаркувату красуню „Пантеру“ Октавію Берзен на 7 літ вязниці.

—o—

Вояк, що сфальщував метрику, щоб утекти до жінки.

Перед судом присяжих у Па де Кале відбулася недавно розправа проти вояка 110. французького піхотинного полку Рателя, який міг би зовсім добре стати героем якоїнебудь сензаційної повісти, або сценічної фрази.

Наполеон, Франсуа, Жозеф Ратель затужив у касарні за своєю жінкою, яка мешкала в малім рибальськім селі Портель недалеко Бульону. Він став продумувати, яким чином роздобути відпустку на неділю. Подумавши трохи, він написав листа до жінки, в якій виложив їй цілий плян. Небавом він дістав до касарні від жінки телеграму, в якій вона його повідомляє, що породила донечку.

Очевидно Наполеонові, трьох імен Рателеві дали неділю відпустку. Та підстаршина його сотні домагався, щоб Ратель виказався після повороту до касарні відписом із метрикальних книг, що в його рідні справді зайшла така радісна подія.

Наполеон Ратель поїхав на неділю домів, пішов із поважним виглядом до мера і зголосив народини донечки.

До цього менту ціла історія була звичайним касарняним дотепом, за який у найгіршому випадку виновник був би дістав три доби касарняного арешту. Одначе від менту, як Ратель пішов до мерії, справа стала поважна: адже йому грозила кара за фальшування актів цивільного уряду, обман зверхників і т. д.

На нещастя трапилося таке, що чергового дня після реєстрації ненародженої дитини, Наполеон трьох імен Ратель проходжувався попід руки з жінкою і несподівано стрінувся з урядовцем мерії. Урядовець немало здивувався, коли побачив, що жінка, яка породила перед кількома днями дитину, проходжується так безжурно, гейби нічого не трапилося і зовсім не виглядає на породільницю. Повели негайно слідство, яке закінчилося арештуванням дотепного вояка.

Присяжні були незвичайно лагідні для підсудного і зваживши, що він відсидів уже два тижні в полоквій вязниці, та виявляючи багато зрозуміння для подружньої любови Рателя, звільнили його.

Присилайте передплату.

ПРОДАВ ПОЛОВИНУ МІСТА.

Пер Анґлії, маркіз де Бет продав групі льондонських фінансістів половину міста Кардіфу.

Вона може й неімовірно виглядає ця вістка і нагадує славну анекдоту про продаж трамваю наївному селянинові або сензаційну недавню румунську афєру з памятником Овідія в Констанці — проте ця вістка наскрізь вірна й правдива. Предки маркіза були власниками величезних просторів землі, на яких пізніше почали будувати місто Кардіф. Особи, які хотіли будувати там доми, не могли на підставі закону купити землі на власність, лиш могли її винаймати на 99 літ. Після цього речинця земля і всі будинки, які на ній находилися переходили знову до свого правного власника, до родини Бет.

Завдяки тому законові нинішний льорд Бет став власником 20 тисяч кардіфських домів, 250 каварень і 1.000 крамниць, кількох театрів і кінотеатрів. Важко одній людині управляти таким велитенським майном, тимбільше, що те майно з кожним роком збільшується на кілька сотень домів.

Льорд Бет не мав іншої ради, як продати своє велитенське, зароблене за десятиліття майно окремому синдикатові за 20 міліонів фунтів, значить за 3 міліярди і 600 міліонів франків.

Це мабуть єдиний свого роду інтерес, в якому на власника мимоволі працював закон.

ПАРТНЕРКА РУДОЛЬФА ВАЛЕНТІНО ЦЕ „ЗАЙЦЕМ“.

Дочка відомого піяніста Леопольда Г[illegible]довського Даґмара виступала колись, як партнерка фільмового красуня покійного Рудольфа Валентіно. Це було ще підчас найбільшого розцвіту слави Валентіна.

Тепер Даґмара приїхала несподівано до Парижа ...„зайцем“. Вона провожала в Нью Йорку приятелів, які відїздили до Европи і на чердаку пароплава „Бріталік“, і так заговорилася й захопилася прощанням, що навіть не примітила, як пароплав підніс якорі й вийшов на повне море.

З пароплаву треба було посилати телеграму до батька. Батько кинувся по знайомих та до представників анґлійського і французького уряду з проханням, щоб вони подбали про те, щоб би відповідні органи обох держав не робили Даґмарі труднощів при виході на берег, бо вона не мала ні паспорту, ні візи.

Колишній партнерці Валентіна дозволили без ніяких перепон висісти на сушу і вона поїхала до одного з париських готелів. Її фільмова карієра, не зважаючи на співпрацю з Валентіном, не вдалася. Даґмара пояснює це тим, що вона не підходила до німої фільми і [illegible] спробувати тепер щастя у звуковій фільмі.

—o—

ТУРИСТ БЕЗ СОТИКА В КИШЕНІ.

Одного вечора, перед кількома днями до поліційного дижурного в комісаріяті Сен Філіп де Руль у Парижі підійшов якийсь молодий елеґантно одягнений мужчина і запитав по анґлійськи:

— Чи міг би я тут переночувати?

В комісаріяті найшовся поліцист, який знав анґлійську мову і йому анґлієць оповів свою історію:

— Я завжди мріяв про мандрівки і понад усього хотів побувати в Парижі. Минулої [illegible] ниці мені виповіли в моїй конторі працю і [illegible] цілатили як відправу три фунти. А що я не знав що робити, вирішив, що це саме найкраща [illegible] года пуститися в мандрівку. За три фунти купив я білет до Парижа. Та коли я приїхав [illegible] в мене в кишені не було вже навіть жодного сотика.

Чотири дні пізнавав анґлієць Париж, [illegible] вав у захисті Армії Спасення, харчувався [illegible] „льопзупкою“, що її всюди видають для [illegible] бітних. Пізнавши докладно все, що було [illegible] побачення в метрополії світа, він рішив, що найвища пора вертатися домів.

Поліцисти накормили дотепного туриста, погостили його вином, переночували і [illegible] ли відтак до анґлійського консуляту. Таким [illegible] ном дотепний мандрівник вернувся на державний кошт домів.

Англієць про українську Визвольну Війну.

На льондонському книжковому ринку появилася нова, дуже цікава книжка п. н. „Міжнародні волокити". Автором її є колишній довголітній голова Нансенівського Бюра при Лізі Націй, майор Т. Ф. Джансон. (International Tramps, by T. F. Johnson, London 1938, Hutchinson et Co. Ltd. 12/6).

Ця книжка обговорює положення тих „безбатченків", яких доля викинула поза межі рідної землі і не дозволяє їм повернутися; вона заслуговує на докладніший огляд, ніж ми маємо змогу тут подати. Багато розділів торкається і українських справ, і то в дуже прихильній для нас формі. Книжка може послужити як доповнення історії нашої Визвольної Війни.

Перший розділ, „Виїзд на румунський і російський фронт", описує першу зустріч автора з москалями в 1916. році. П'ятий розділ, „Поворот до Румунії та Росії через італійський і болгарський фронт", найбільш цікавий для нас, бо в ньому обширно обговорюються українські справи. Майор Джансон був одним із тих, якого британський уряд вислав був до східної Европи розглянути причини польсько-української війни. Він кілька разів переходив боєву лінію біля Львова і беззастережно стоїть по стороні українців. Автор повертається в інших розділах до української справи, напр. обговорюючи голод в СССР і т. д.

Книжка має 399 сторінок і 19 фотографій. На обгортці знимка англійського нансенівського пашпорту, виданого для українця.

(УКБЮРО, Льондон).

—o—

Подяка.

Оцим почуваюся до обовязку зложити подяку Товариству взаїмних обезпечень на життя „КАРПАТІЯ" у Львові за скоре виплачення повної обезпеченої суми по мому бл. п. Мужові Олександрові Петрові Літинському, лікареві „Кооперативи Здоровля" в Ремонові.

Скоре й акуратне виплачення обезпеченої суми уповажнює мене поручити це єдине українське Товариство обезпечень на життя найширшим колам української суспільности.

Львів, 23. травня 1938

Емілія Літинська.

Попис кляси рецитації

ПРИ ВИЩОМУ МУЗИЧНОМУ ІНСТИТУТІ ІМ. М. ЛИСЕНКА.

В неділю, 22-го травня ц. р. відбувся вже третій попис учнів кляси рецитації проф. Лесі Кривіцької при Вищому Музичному Інституті ім. М. Лисенка у Львові. Вже в минулих роках, пишучи про пописи цієї кляси, висловили ми радість, що Музичний Інститут користаючи з побуту п-і Кривіцької у Львові зорганізував клясу рецитації, що повинна бути початком нашої драматичної школи. Цього року мали ми нагоду чути учнів трьох ступнів, тобто таких, що вчилися три, два і один рік, бо-ж кляса існує вже три роки. У попису взяло участь дві учениці й один учень з І-го року, чотири учениці з ІІ-го року та одна учениця з ІІІ-го року. Дві учениці, одна з І-го року, друга з ІІ-го року в останній хвилині відпали через несподіваний виїзд зі Львова.

З першорічників у памяті слухачів записалася дуже гарно п-на Іра Николишин, що віддеклямувала низку віршів з циклю „Сім літер" Н. Лівицької-Холодної. Виявила вона непересічний рецитаторський талант, її рисування картин могло справді подобатися; цей талант і милий голос — це задатки гарних успіхів у майбутньому, очевидна річ, коли до них докласти ще багато праці. П-на Оксана Николишин опанувала дикцію, але не зовсім добре ще дала собі раду з „Гуцульськими настроями" Олеся — чути ритміку поезії це не значить гостро вибивати такт голосом. Третьому з першорічників не під силу була така важка до рецитації річ, як „Моє Слово" Стефаника. Цього Стефаникового твору не можна рецитувати громовим голосом, бо це тихе оповідання, це свого роду сповідь, про яку сам Стефаник каже: „білими губами у півголос казатиму вам про себе". Гарні моменти у „Поліссі" Д. Фальківського мала п-на Катруся Зарицька (ІІ-ий рік), з цього самого року п-ни Мирослава Дрогомирецька, Леся Цибрух та Леся Пеленська виказали добру школу, хоч остання мала деякий клопіт з „Довбушем" Федьковича, який не вийшов у неї таким, яким „Довбуш" справді повинен бути. Ця поема не підходила під голос рецитаторки.

Доказом, що підбираючи твір для рецитації, треба дуже уважати, чи він підходить до голосу рецитатора, була п-на Галина Голобородська (ІІІ. рік), що гарно віддеклямувала Шевченкову „Лілею" з чудовою інтерпретацією декотрих місць, але не могла захопити публики „Забутими словами" Лесі Українки, бо ця поезія ні трохи не підходила під її голос.

Дві частини попису закінчили: першу — мельодеклямація „Сім літер" Лівицької-Холодної, другу — мельодеклямація „Минають дні" Шевченка, в яких виступили всі учениці, що брали участь у пописі.

Цілість попису робила гарне враження. Учениці проф. Кривіцької гарно засвідчили про її працю об

Третій курс господинських інструкторок „Сільського Господаря".

У п'ятницю, 20-го ц. м., відбулось у Львові святочне закінчення третього курсу господинських інструкторок „Сільського Господаря", що почався 5-го листопада 1937 р. Курс був розрахований тільки на 6 місяців, але довелось його перетягнути, бо в міжчасі курсантки пройшли шестиденний курс для інструкторів „Хліборобського Вишколу Молоді", який теж улаштовував „Сільський Господар" та курс „Відродження".

Праця у господарській ділянці серед сільського жіноцтва так розгорнулась, що потреба фахово вишколених інструкторок дуже зросла. Два попередні курси, не дивлячись на те, що дали майже 60 інструкторок, не могли задовольнити всіх потреб краю, раз тому, що не всі її курсантки, які покінчили курси, могли стануги до роботи, а по-друге й тому, що вже в часі самої праці довелось поділити їх на дві категорії: організаторок та інструкторок, що переводять тільки фахову працю на курсах. Організаторок небагато і тому не можна задовольнити всіх філій „Сільського Господаря", які таких сил потребують. Дотого всяких інших фахових курсів було цього року так багато, що просто не ставало інструкторок, щоб одночасно задовольнити всі домагання наших сіл.

Щоб збільшити число фахових інструкторських сил, „Сільський Господар" улаштував саме цей третій курс господинських інструкторок. На курс зголосилось спочатку коло 30 осіб, але з різних причин, головно з причин матеріяльного характеру, почало науку на курсі тільки 20 осіб, а в часі курсу відпало ще 5 осіб, так що курс закінчило тільки 15 учасниць. Декого з цих курсанток висилали ріжні наші установи які й помагали їм матеріяльно, а частина прийшла на курс з власної ініціятиви і утримувалась власними коштами.

Хоч число курсанток було невеличке і внаслідок того адміністрація курсу не виплачувалась, то всеж „Сільський Господар" намагався у ріжний спосіб облекшити курсанткам оплати на курсі, що і так були невеликі (15 зол. місячно за навчання) і багатьом ці оплати позніжувала, а декому погодилася почекати, аж почнуть заробляти і зможуть гроші повернути. Щоб уможливити курсанткам дешевший побут у Львові, при курсі уладили інтернати, причому учасниці курсу харчувались у кооперативній харчівні, яку вели при курсі у власному заряді. При цьому вони відбували і кооперативну практику. Треба тут особливо підкреслити, що у такому важкому матеріяльному становищі, вдалося „Сільському Господареві" довести курс до кінця завдяки тому, що поза учительками практичних занять всі прелеґенти давали свою працю безкорисно.

На курсі викладали такі предмети: куховарство, трикотарство, крій і шиття, домашнє господарство, гіґієну, городництво, садівництво, ґрунтознавство, годівлю домашніх тварин, птахівництво, молочарство, пасічництво, лічничі зела, шовківництво, причому спеціяльну увагу звертали на організацію та методи праці серед жіноцтва і на кооперацію, бо господинські інструкторки мусять бути дуже часто й кооперативними пропаґаторками. Кооперативних прелеґентів та цілу програму курсу кооперації дав Ревізійний Союз. Окремий іспит з кооперації перевела комісія, складена з ди Филиповича, м-ра Гладкої та п. Вербицької.

На курсі викладали переважно урядовці „Сільського Господаря" і директори та урядовці Ревізійного Союзу, Центросоюзу, Маслосоюзу, Народньої Торговлі та Центробанку, крім цього і приватні особи. Виклади відбувались рано і пополудні. Курсантки відбули практику з городництва у городі ОО. Студитів і з садівництва у городі при церкві св. Петра і Павла.

Підчас п'ятницевого свята, звязаного з випуском курсанток, що відбулося в год. 5-тій пополудні, прощав курсанток голова „Сільського Господаря" п. **Мирон Луцький.** П-ні **Кононенко,** управителька курсу, здала звіт з праці курсу та дякувала прелеґентам за їх труд. Промовляла на святі також сен. **О. Кисілевська** з Коломиї. Від курсанток промовляла учасниця курсу п-на **Мелянія Коцко.** Гості цього свята мали нагоду оглянути виставу ручних робіт курсанток. Свято закінчилося товариською гутіркою при чаю.

Таким чином „Сільський Господар" знову трохи підсилить ряди фахових інструкторок по своїх філіях та ріжних фахових курсах. Але щоб задовольнити всі потреби у тій ділянці „Сільський Господар" мусітиме влаштувати ще неодин такий курс, поки не буде змоги вести постійну школу того роду.

—o—

Українські журналісти у своїх професійних справах.

В понеділок 23. ц. м. в салі „Української Бесіди" у Львові відбулися сходини українських журналістів, членів ТОПІЖ-у і нечленів тієї орґанізації, але професіоналів пера, скликані на підставі § 18. закону про збори деякими членами журналістичного стану. На денному порядку були дві надзвичайно важні професійні справи: справа зсиндикалізування українських журналістів та справа збірних умов праці.

Справу зсиндикалізування українських професійних журналістів та ввесь хід кількалітніх уже розмов на цю тему з представниками Синдикату Львівських Журналістів і Союзу Журналістів Польщі у Варшаві реферував **ред. І. Кедрин,** який подав теж головні постанови нового розпорядку про збірну умову праці між польськими видавцями і Союзом Журналістів у Варшаві, умову, яка обовязує також український пресовий світ. Референт відчитав листа, що його дістав від голови професійної комісії Союзу Журналістів Польщі і вказав на ріжні можливі рішення, що їх можуть українські журналісти прийняти: обмежитись до орґанізації ТОПІЖ, вступати як автономна секція до Синдикату львівських журналістів, або орґанізувати власний окремий Синдикат українських журналістів.

Справу збірної умови, що її виготовила Рада Т-ва Письменників і Журналістів ім. І. Франка, реферував **ред. М. Стахів,** який подав засади, на яких та умова спірається, та становище, що його зайняли ріжні українські часописні видавці в дотеперішніх переговорах. На жаль, ця справа стрічає також деякі поважні реалізаційні труднощі. **Присутні одноголосно прийняли резолюцію, яка підтримує змагання ТОПІЖ-у поправити долю українських журналістів шляхом збірної умови праці між ними та українськими часописними видавцями.** Головна засада збірної умови, виготовленої Радою ТОПІЖ-у, є стабілізація журналістів при їх професійних варстатах праці після деякого часу, в якому вони виказали свій хист і вартість для видавництва. (До цієї справи ще повернемось. — Прим. Ред.).

У висліді нарад рішено покликати комісію до якої ввійдуть — по одному — представники всіх українських щоденників і політичних тижневиків, разом 13 осіб. Ця комісія має всесторонньо розглянути справу зсиндикалізування українських журналістів та познайомитись докладно з проєктом ТОПІЖ-у про збірну умову праці і відповідями видівців.

Головував на Зборах **ред. Роман Купчинський,** голова ТОПІЖ-у

КОДРЕАНУ ПЕРЕД СУДОМ.

Минулого понеділка почався перед військовим судом у Букарешті процес проти Корнелія Кодреану, провідника „Залізної гвардії". Йому закидують 11 злочинів: держ. зраду, задержання й оголошення документів про народню оборону, за замахи проти публичної безпеки, бунт і н. На процес приїхало коло сто журналістів, яких зревідувано, заки впустили на салю розправ.

МЕКСИКАНСЬКИЙ СТЕЙТ САН ЛЮЇЗ ПОТОЗІ ВИПОВІВ ПОСЛУХ ФЕДЕРАЛЬНОМУ УРЯДОВІ

Щойно тепер наспіла з Мексику вістка, що парлямент стейту Сан Люїз Потозі ще 15. ц. м. визнав політику през. Карденаса протиконституційною та скасував свої зобовязання супроти федерального уряду. Крім того він заіменував ген. Седілля вождом стейтової армії та дозволив йому диспонувати фондами з публичних кас. Рівночасно згаданий парлямент закликав інші мексиканські стейти до повстання проти федерального уряду.

ВІДГУК ЧЕСЬКО-НІМЕЦЬКОГО КОНФЛІКТУ ПЕРЕД ЛЬОНДОНСЬКИМ ПАРЛЯМЕНТОМ.

Британський премієр Чемберлен зложив у понеділок в палаті громад заяву у справі Чехословаччини. Він подав хронольогічно хід подій від 19. ц. м. до минулого понеділка, опісля заявив, що британський уряд змагає до мирного поладнання конфлікту.

Того самого дня запросив Чемберлен до себе провідників опозиції і заявив їм, що хоч замітне деяке відпруження, ситуація є таки дальше критична.

МІНІСТР БЕК У ШВЕЦІЇ.

У вівторок приїздить до Стокгольму з офіційною візитою мін. Бек. Він проведе там 4 дні.

—o—

ЗАМКНУЛИ ФІЛІЮ „МАСЛОСОЮЗУ" У ЛУЦЬКУ.

У польській пресі появилася вістка, що луцьке староство наказало зліквідувати філію „Маслосоюзу" в Луцьку, мотивуючи, цю постанову тим, що згадана філія не пристосовується до законних приписів

НОВИНКИ.

— **Черче-Живець.** Першорядний пансіон **„Надія"**, ведений під управою пп. Томашівської і Кшановської М., поручає комфортові кімнати і добірний харч по приступних цінах. На домагання за ричалтом. ч. 1128 (—5)

— **Прегарно положені,** гарні, соняшні, просторі кімнати з бальконами, як також цілоденне утримання, та поодинокі снідання, обіди, вечері, дешево, поручає від 1. червня **Зарицька Володимира в Ямнім,** біля Яремча, дім Михайла Павлюка. За інформаціями звертатись до 30-го травня: **Львів, Обертинська 27,** а від 1 червня в Ямнім. 1094 -3

— **Як ладити морозиво?** Це тема чергового показу „Нової Хати" дня 26. ц. м. під проводом п. Наталки Гаврих. Показ відбудеться, як звичайно, в домівці клюбу, Ринок ч. 39. Початок год. 18. 1134 1—1

— **В Українському Лікарському Товаристві** чергові сходини членів у пятницю 27. травня в год. 7-ій увечір. На сходинах виголосять д-ри Стефан Коржинський та Іларій Федейко доклад п. н. „З казуїстики хоріб кровяної системи. (Angina lymphocytaria, Panmyelophtysis, Agranulocytosis). На неділю 29. травня підготовляє Секція товариського життя прогульку в околиці Львова. 1141

— **Чи знаєте,** що фотографічний апарат з Е-комп збільшує радість життя?!

— **Засідання Фільольогічної Секції** Наук. Т-ва ім. Шевченка відбудеться в суботу, дня 28. травня ц. р. в 18. год. в салі бібліотеки. На порядку дня: 1) д-р В. Сімович: Іречків денник, 2) Справи Секції.

— **„Справа правосильности анатемування гетьмана Івана Мазепи".** Виклад на цю тему виголосить у пятницю, 27-го травня ц. р. в год. 19-ій в Українському Науковому Інституті в Варшаві проф. Олександер Лотоцький.

— **Зїзд членів Українського Воєнно-Історичного Товариства у Варшаві.** Дня 5. червня ц. р. відбудеться у Варшаві, при вул. Єрусалимській 31, м. 3, в год. 10-ій Зїзд членів Українського Воєнно-Історичного Товариства.

— **Практики для вчителів.** Зреорганізовані програми навчання в купецьких гімназіях у Польщі вимагають від учителів знання господарського життя у практиці. Шкільна влада залежнює вчительські дипльоми від практики згаданих учителів у торговельних підприємствах.

— **„День Хорих" у Львові.** „Український Комітет Допомоги Хорим" у Львові повідомляє, що уладжує „День Хорих" у вівторок 31. травня ц. р. в год. 9. рано в церкві Успення Пр. Діви Марії при вул. Руській. Хорі зможуть висповідатись і приняти св. Тайни підчас Служби Божої, відправленої в їх наміренні.

— **Хто виграв на льотерії.** В нинішньому тягненні Клясової Льотерії впали м. ін. такі більші вигри: 50.000 зол. на ч.: 6834 111004; [illegible]

зол. на ч. 122321; 15.000 на ч. 12622; 10.000 зол. на ч.: 17609 13326 38349 56848 121342 [illegible] 149612; 5.000 зол. на ч.: 30202 33585 37911 [illegible] 57062 108343; 2.000 зол. на ч.: 56800 58779 [illegible] 75102 252 76104 77987 86604 93150 94342 [illegible] 140951 144172 148309 150517 151762 [illegible] 1.000 зол. на ч.: 4147 7849 8734 10953 19667 [illegible] 22783 23016 25758 28607 29931 31770 [illegible] 35844 37045 38152 58323 458 64771 68846 [illegible] 75741 80559 101006 104851 896 129028 [illegible] 141035 142774 149634 152541 153418 15[illegible]

— **Львівська хроніка.** У Львові померла у віці 79 літ, відома оперова артистка, Амалія [illegible], що 50 літ працювала на львівській сцені. — Мозес Герінг повідомив поліцію, що вночі з понеділка на вівторок хтось виломав крати та вломився до його магазину при вул. Янівській 11 і забрав шість пачок [illegible] рянч, вартости 240 зол. — У вівторок, у [illegible] при вул. Кохановського 26 Марія Кубаї (Шевченка 1) облила сільним квасом свого [illegible] реченого Петра Хамуляка (Кохановського [illegible]). Кубаївну арештували.

— **В гімназії Р. Ш. в Рогатині.** Іспит [illegible] відбувся в гімназії під проводом проф. [illegible]

Українське народне господарство — „Просвіті".

(Промова голови РСУК сен. Юліяна Павликовського на святі благословення прапору „Просвіти" в дні 22. травня ц. р.).

Не було — здається мені — у житті українського народу камерального свята, по природі своїй тихого і малолюдного, яке стало би таке голосне і таке всенародне, як камеральне свято посвячення прапору „Просвіти"-Матері.

Всі ми свідомі цього, всі це живо відчуваємо, що з ударами сердець нашої, у цій палаті зібраної, сотні бють сьогодні однодушним ритмом міліони сердець українців, бють для „Просвіти" в пошані Її сімдесятьлітньої плодовитої для нації праці, бють для Неї для затертя турбот, які приніс „Просвіті" суворий нинішній час...

Великий дух свідомого своїх праць і завдань народу — це сила, яка не підлягає законам, що володіють фізичним світом...

•

В найглибшій пошані клонюся перед прапором „Просвіти".

Думки, які ворушать мою душу, ледви чи зможуть відзеркалити почування, якими **світ українського народнього господарства** стрічає і вітає „Просвіту" у великім Її дні...

•

З вдякою, щирою вдякою, приймає „Просвіта" і ми з Нею з рук Князя нашої Церкви, що вінчає Святоюрську Гору, прапор „Просвіти" — знамя її змагань і трудів, багате багатством мистецької вивенції, пречисте вимовою своєї емблематики.

Перебуваючи на Святоюрській Горі, пригадуємо собі, що перші наші просвітяни не мали щастя добитися до святоюрського храму, коли то вони прохали благословення народинам „Просвіти" 8. XII. 1868 р.

А сьогодні?...

Ось перша наша думка, що її зроджує контраст памятних для „Просвіти" днів! І того першого зимового, зимного не тільки стужею зими, і цього нинішнього весняного, ясного не тільки від весняного сонця..

А друга.

Друга наша думка бере свій почин у вдумчивім розглянені значіння нашої Церкви в житті нашого народу, значіння не тільки ідейного, але й суто практичного.

Нарід наш шукає правди у чистих своїх національних змаганнях. Змагання ці є виявом стихійних, природних прав та амбіцій живої нації, що прямує до поглиблювання свого життя. Якже часто, зокрема в сучасній добі, приходиться нам, українцям, стрічатися на нашім шляху зі штучними прірвами, а то й гатями! Не попадаємо ані в зневіру ані в розпуку! Чисті наші змагання спокійний захист найти можуть і находять у животворній вірі і крїпких мурах наших святинь.

Свідомість ця, символом якої між іншим буде — зокрема для нашого молодого покоління — нинішнє камеральне свято, широкою струєю розіллється у живих серцях і вдумчивих умах українців. Свідомість ця принесе за собою не тільки успокоєння, але й підбадьорення. Вона додасть нам нових сил до дальших наших змагань.

•

Стоїмо перед прапором „Просвіти". Йому присвячуємо всі наші думки. Тому нехай не закине мені святотацтва, якщо я на часок відірвуся від нього і намагатисьму відірвати від прапору присутніх.

Перенесімося думками у найближче сусідство Святоюрської Гори — до „Дому Української Кооперації".

Осінь 1937 р. Святкуємо ми, кооператори, враз із нашим громадянством наші дні кооперації. Серед святкування відкриваємо першу спробу вистави нашої економічної літератури. [illegible] виставі, поруч зі станком РСУК, найпочесніше місце займає „Просвіта".

Українські кооператори нарівні з цілим нашим господарським світом з пієтизмом [illegible] ють перші галицькі господарські видання [illegible] в цих видань найбільше, приковує їхню [illegible] Які з них найглибше ворушать їхню душу [illegible]

Нема сумніву, що є це скромна „Дрібна [illegible]" у першім році її істнування видана книжка [illegible] нас губить, а що нам помогти може?" [illegible] заслуженим громадським діячем о. Степаном Качалою.

Отсей просвітянин уже в 1869 р. [illegible] потребу і гаряче пропагує необхідність [illegible] **ської самооборони народу на полі господарськім.** Він шукає і вказує дорогу, якою нам [illegible] добути моральні і матеріяльні засоби для [illegible] дарського відродження народу. Він [illegible] закликає своїх сучасних до організування [illegible] ніх мас організуванням власних і [illegible] і розпилених сил.

Через о. Степана Качалу стала „Просвіта" передвісником економічно-суспільної [illegible] нашій Батьківщині. Згодом сама „Просвіта" стала цю працю планувати і переводити поверх сорок літ. Від 90-тих років [illegible] століття почала „Просвіта" передавати [illegible] тичну працю в царині нашого народного господарства в руки самостійних, [illegible] господарських установ. Більшість із [illegible] з трудів і заходів самої „Просвіти".

Таку думку думає кожний з нас [illegible] видання „Просвіти" й оком своїм [illegible] ку „Просвіти" книги, яка давала [illegible] економічно-суспільної праці і [illegible] повинна глибокі думки, що їх [illegible] їнське громадянство скромна брошурка [illegible] на Качали в 1869 році. Ось вона [illegible]

слава Біленького з української державної гімназії у Львові. До письменного іспиту приступило 15 абітурієнтів, репробували 2. При устнім репробували теж 2. Іспит зрілости здало 11, а саме: Бернадин Зиновій, Бігус Степанія, Гулей Андрій, Зелізний Андрій, Луців Северин, Підхомна Анна, Поташник Віра, Теліщук Зиновій, Теліщук Мелянія, Цяпа Теодосій, Шевців Ярослав. Іспит закінчення гімназії нового типу для учнів 4-ої кляси (мала матура) починається 30-го травня в польській державній гімназії в Рогатині перед іспитовою комісією, в якої склад входить 4 професорів державної і 4 професорів гімназії Р. Ш. При гімназії відкрили з днем 16-го травня ц. р. підготовний курс до І-шої кл. гімназії нового типу, на який зголосилося 27 учнів.

— Іспит зрілости в гімназії „Рідної Школи" в Тернополі. В часі від 16-го до 21-го травня ц. р. відбувся іспит зрілости в коедукаційній гімназії Р. Ш. в Тернополі під проводом відпоручника Кураторії ЛШО в особі п. Михайла **Тершаківця,** професора держ. Академічної Гімназії у Львові. У склад Іспитової Комісії входили члени Учительського Збору гімназії. До іспиту зрілости приступили 24 абітурієнти та 14 абітурієнток гімназії. При письменім іспиті репробовано 5 абітурієнтів(-ок), при устнім 3. Іспит зрілости склали: Білик Яків, Боднар Олександра, Брикович Любомира, Будурович Богдан, Вацик Осип, Весна Зиновія, Вовк Мирослав, Вознюк Евменій, Вонс Ігор, Глуховецький Ярослав, Гуглевич Ярослав, Дацковський Богдан, Жуківський Богдан, Зварич Володимр, Кметь Оксана, Колодій Евген, Колодій Ольга, Лемішка Андрій, Мурій Роман, Онецінський Богдан, Павлусь Володимира, Палашевський Петро, Пальчук Богдан, Сембай Оксана, Сокол Марта, Сосновський Михайло, Стефюк Микола, Федусь Любов, Шкільняк Петро, Шостак Ярослава.

— Жертва грому. У Коломиї шаліла буря. Недалеко міста грім убив десятника польської армії Березовського.

— Зелені прапори накриють Польщу. „Стронніцтво Людове" проголосило відозву у справі участи в людовому святі. Відозва підкреслює, що „Стронніцтво Людове" мусить показати краєві, що в його рядах зорганізовані міліони. Далі у відозві сказано: „Мусимо сказати Польщі, що ми є її господарями. Мусимо переконати сліпих і глухих, що Польщу кормимо й боронимо. Зелені прапори накриють Польщу від Збруча по Нотець, від Балтику по Карпати. Міліони селян засвідчать у день людового свята своє право до участи у володінні Польщею. Міліони селян упімнуться за право і справедливість. Не вірте своїм ворогам, що відтягатимуть вас або відстрашувати від участи в людовому святі. Тут йде про наші права, про наше буття і тут мусимо всі рішати."

— Буря з градом. В понеділок вечором пройшла над стрийським повітом зливна буря з громами. В часі бурі грім забив жінку в селі Братківці, під Стриєм. В Підгородцях злива з градом зробила великі шкоди в полі. Гірські потоки прибули та позривали містки і кладки. Жертв у людях не було, втонуло тільки кілька овець і телят.

— Батько хотів убити дочку. Файбіш Гільзенрат з Коломиї (вул. Собіського 44) ударив кілька разів свою дочку обухом по голові, опісля пішов на поліцію і заявив, що убив дочку. Вона живе, але у важкому стані, з важко ушкодженим черепом.

— Кн. Михайло Радзівіл оженився з англійкою. В цивільному уряді вестмінстерської дільниці в Льондоні відбувся шлюб 68-літнього кн. Михайла Радзівіла з 57-літньою вдовою по багатім льондонськім ювелірі Стюарт Девсон. Пані Девсон приїхала на пів години раніше від свого нареченого, кн. Радзівіл приїхав у товаристві свого секретаря і майбутнього пасерба. Після шлюбу кн. Радзівіл заявив представникам преси: „Покищо не маємо ніяких плянів. Залишимося мабуть ще кілька тижнів в Анґлії. Анґлійська гостинність найкраща у світі. Взагалі Анґлія — чудова країна. Імовірно візьмемо пізніше церковний шлюб." Подруга кн. Радзівіла заявила: „Ми обоє дуже щасливі. Маємо намір за кілька тижнів обїхати Анґлію самоходом, потім поїдемо до південної Франції".

Зі судової салі.

ЕПІЛЬОҐ ПОДІЙ У РЕМЕЗІВЦЯХ ПЕРЕД АПЕЛЯЦІЙНИМ СУДОМ.

Перед львівським апеляційним судом стануло 45-ох селян з Ремезовець п. Золочів, з яких 33-ох у першій інстанції засуджено на 6 до 12 місяців вязниці за напад на дім молитви секти дослідників Св. Письма; інших звільнено.

В апеляційній розправі 2-ом обвинуваченим знижено кару до 6-ох місяців, іншим затверджено присуд. Боронив д-р С. Шухевич.

Спорт.

УКРАЇНА — ГАСМОНЕЯ.

В четвер 26. ц. м. стрінуться довготривалі, постійні суперники: Україна й Гасмонея. Суперництво між цими обома дружинами було завжди сильне, без уваги на те, чи котранебудь з обох дружин стояла вгорі табелі, чи була кандидатом на мистця округи. Суперництво було досі завжди завзяте, хоч ніколи поза дозволені межі не виходило. За кожним разом вислід метчу був непевний і найчастіше він не давав рішення, так що прийнялася загальна думка, що метчі України з Гасмонеєю кінчаться традиційним ремісом.

Чи й цим разом так буде, побачимо в четвер на грищі Погоні в год. 5.30 пополудні. В товариськім метчу Україна перемогла вже цього року високо 5:1. Та обі дружини інакше грають товариські метчі, інакше мистецькі. При тім не забуваймо, що справа мистецтва ще в 90 проц. не вирішена та що здобуття другого місця табелі та віцемистецтво це теж гарний успіх. Україна грала минулої неділі амбітно, але нещасливо, нічого їй не виходило. Цим разом всі її грачі напевне дадуть зі себе максімум, щоб вивести, що не зважаючи на місце в табелі, вони вміють бути найліпші.

В год. 3.30 передметч Україна II — Гасмонея II.

МИСТЕЦТВА ЗАКАРПАТТЯ ЗАКІНЧЕНІ.

Минулої неділі 22. ц. м. відбулися останні дні в мистецтві підкарпатської дивізії. Вгорі табелі ситуація була вже віддавна ясна: мистцем став безапеляційно кошицький КАЦ, який на 14 гор здобув 23 точки, з пятьома страченими. Віцемистецтво здобув ЧСК Кошиці з 19 т. Русь опинилася цього року несподівано на третім місці. Клюбом, що її фатально заломив у цьогорічних мистецтвах був найслабший ужгородський клюб, який зайняв останнє місце в табелі й покидає цього року підкарпатсько-східну дивізію. Висліди минулої неділі були такі: МШЕ Мукачів — УАЦ Ужгород 2:0 (0:0). Стріча двох загрожених дружин закінчилася перемогою господарів. А що одночасно БФТЦ Берегів зремісував із ЧСК Кошиці, УАЦ — на превелику радість симпатиків Руси — попрощався з дивізією.

ІНШІ ЗАКОРДОННІ ВИСЛІДИ.

ПРАҐА. **Спарта — СК Пльзень 1:0.** Передостанній метч чеської Д. Л. На цім метчу було всього 1000 глядачів.

ШТУТҐАРТ. **Астон Віль — Німеччина 2:1.** Третій метч англійської дружини закінчився по слабій грі обох дружин перемогою англійців.

ДЖЕНОВА. **Італія — Югославія 4:0 (2:0).** Останній метч Італії перед мистецтвами світу.

ЗМАГАННЯ ЗА ЧАШУ ДЕЙВІСА.

Югославія — Англія 5:0. Ситківкові змагання за чашу Дейвіса закінчилися несподівано високою перемогою Югославії над недавньою ситківковою потугою Англією.

правдива книга „життя і знання". Є нею Пропамятна Книга І. Освітно-Економічного Конґресу „Просвіти", що відбувся у Львові в лютім 1909. р. У ній криється джерело пізнання досвідів і праці „Просвіти" за сорок літ її діяльности у ділянці не тільки їй прикметній, але і в ділянці силою обставин Нею перенятій, у ділянці господарській. Книгу цю читає по нинішний день кожний український економіст, хоч від її появи минає вже вік покоління. У ній находить він — між іншими — історію будівництва сучасного, після війни перебудованого і розбудованого, живого і дружного організму української національної економіки в усіх її ділянок і в усіх її громадських та правних формах, у ній находить він теж джерело пізнання замислів своїх попередників і розмір їх здійснювання.

•

Економічні діячі-просвітяни творять повну галерію в історії розвитку господарської думки і господарського чину нашої Батьківщини.

Вже на установчих зборах „Просвіти" 8. XII. 1868 р. студ. прав Андрій Січинський знав, що освіта має стати „ступнем до науки господарства".

Господарській праці народу присвячують свої думи і труди, крім просвітянина, згаданого вже о. Степана Качали, такі діячі, як Володимир та Осип Барвінські, Іван Бічай, о. М. Михалевич, о. І. Негребецький, о. Данило Танячкевич та ін. — то вже до 80-тих років минулого століття. А далі: Кость Паньківський, Василь Нагірний, Кирило Кахникевич, д-р Кость Левицький. Вони враз в цим є вже практичними організаторами і провідниками не тільки льокальних, але і краєвих установ.

Місцем їх зустрічи й обміну думок є „Просвіта". Вона стає вогнищем господарських акцій у краю.

„Просвіта" дбає про економіку села і про господарську організацію селянства, але не забуває про потреби міст. Вона дає почин до фахової організації міщан: ремісників, купців та промисловців, які то організації спершу не виходять поза рями місцевих організацій.

Господарський реферат „Просвіти", покликаний до життя пять літ після зміни її статуту з 1891 р. (освітньо-економічний характер „Просвіти"), розбудовується, після ріжних переходів, у 1906 р. в окрему „Господарсько-Промислову Комісію" при Головнім Виділі. Ця Комісія по суті була загально-господарською радою для цілости нашого народнього господарства. Хліборобство, ремесло, промисл, торговля, кредит, жіноче господарство, домашній промисл, обезпечення й інші галузи української національної економіки найшли у „Господарсько-Промисловій Комісії" до деякої міри свій дослідний, організаційний і диспозиційний (плянування!) осередок. Осередок цей був тим сильніший, що опорою його став багатогранний спеціялізований і діючий вже (час від 90-тих років до першої декади XX. ст.) господарський апарат: українська кооперація, обєднана у тод. Краєвім Союзі Ревізійнім, Т-во Взаїмних обезпек, „Сільський Господар", Земельний Банк Гіпотечний, ремісничі і промислові організації, фахові школи і т. д.

До ґалерії перших піонірів господарського відродження причалюють дальші просвітяни з такими назвищами, як д-р Евген Олесницький, о. о. о. Тит Войнаровський, д-р Степан Федак, о. о. Юліян і Тома Дуткевичі, о. Остап Нижанковський, д-р Теофіль Кормош, д-р Михайло Коцюба і враз з ними гурт молодих агрономів, як Олександер Гарасевич, Сидір Кузик, Гриць Думка, Микола Творидло й ін.

•

Провіркою замірів та осягів просвітян-економістів стала І. Краєва Господарська Вистава у Стрию в 1908 р. На ній теж посвячено прапор „Сокола-Батька". Отся вистава враз з І. Освітньо-Економічним Конгресом „Просвіти" з 1909 р. була одним з останніх етапів господарської праці „Просвіти", яка закінчилася до війни „І. Зїздом українських ремісників і промисловців" 29. червня 1914 р. Зїзд цей, між іншим, причинився до оснування в році 1928. фахової краєвої організації „Союзу Українських Купців і Промисловців".

•

Сорок літ трудів і змагань „Просвіти" на господарськім полі становить головний вклад в основи сучасної нашої господарської організації, яка живе і діє.

Тож не диво, що цілий наш господарський світ, у вдячнім спогаді минулого і живім спомині недавнього, вітає „Просвіту", вітає щиро як свою близьку, рідну організацію, вінчає її знамя обиллю своїх лент та щиро бажає їй дальшого розвиту і скріплення теперішніх праць, праць присвячуваних культурі українського народу.

Останні вісти.

СУДЕТО-НІМЕЦЬКА ПАРТІЯ ОБВИНУВАЧУЄ ЧЕХОСЛОВАЦЬКИЙ УРЯД.

Провід судетської партії оголосив комунікат, що в округах, замешкалих судетськими німцями, панує тепер стан, який годі вважати за нормальний та згідний з конституцією. Партія протестує проти твердження, немовби такий стан введено з вини судетських німців. Навпаки, судетські німці виявили повну дисципліну і пошанували публичний порядок. За теперішній стан відповідає лише Праґа. Німецьке населення вважає, що переговори з Праґою так довго не доведуть до цілі, доки чеський уряд не створить атмосфери, яка уможливить нормалізацію відносин. Беручи під увагу події двох останніх днів, партія сумнівається, чи тієї атмосфери справді бажають чеські політичні кола.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

Театри.

Великий Театр:

Середа 25. 5. год. 8. веч. „Вовк королеви Мадагаскару“.

Четвер 26. 5. год. 3.30 попол. „Роз-Марі“, год. 8. веч. „Вовк королеви Мадагаскару“.

Театр Рімнородностей:

Середа 25. 5. год. 8. веч. „Травневі преції“.

Четвер 26. 5. год. 3.30 попол. „Травневі преції“; год. 8. веч. „Травневі преції“.

Український Нар. Театр ім. І. Тобілевича.

ПІДГАЙЦІ:

25. 5. Процес Марі Дегев.

Театр через міста Бережани, Рогатин і Галич прямує в гори.

Концерт кобзарів-бандуристів під артистичним проводом Волод. Шуля:

29. 5. Яворів.

2. 6. Городок

КІНА.

АПОЛЬО: „За заслоною“.

АТЛЯНТИК: „Дочка Шангаю“.

БАЛТИК: „Володарка пущі“, „Король і хористка“.

ВАНДА: „Застава“ та „Сто потіх“.

ГРАЖИНА: „Сципіон Африканський“.

ЕВРОПА: „Верес“ на осн. Родзевичівни.

КАСІНО: „Восьма жінка Синьобородого“.

КОПЕРНИК: „Інститутка“ (Д. Дарбін).

МАРУСЕНЬКА: „Построах Дикого Заходу“ та „Провалля грози“.

МЕТРО: „Кохає, любить, шанує“, „Закоханий у тарапатах“.

МІРАЖ: „Її найбільша помилка“.

МУЗА: „Шеф розвідки“ із Конрадом Файтом.

ПАЛЯС: „Почалося невинно“ (Льоретта Йонг).

ПАКС: „Пат і Патахон у раю“, „Срібна торпеда“.

РАЙ: „Дівча з темпераментом“ з Анною Ондра.

РІЯЛЬТО: „Я винувата“.

РОКСІ: „Демон вогню“.

СВІТ: „Магічний ключ“ з Бор. Карловим, „В. З. не причалив“.

СТИЛЕВЕ: „Мій пан чоловік“ і ревія.

ТОН: „Володарка джунглів“, „Поразка Білого Кобри“.

УТІХА: „Таємне проміння“ та ревія.

ХИМЕРА: „Гаспароне“ (Лео Слезак).

ФОТОПЛЯСТІКОН:
(пл. Марійська 5).
„Франція“ (Нормандія, Бретанія).

ФОТОПЛЯСТІКОН „Світовид“ (Пасаж Гавсмана ч. 7):
„Венеція, Верона, Капрі“.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Середа, 25. травня 1938.

6.15—8.00 Раннішня авдиція, 11.00 Для новобранців, 11.15 Для шкіл: „Як змарніла все життя мандрувала“ гутірка для молодших дітей, Пісеньки, 11.40 грає Кз. Комет, органи з пл., 12.03 Полудн. авдиція, 12.45 Інформаційна газетка в українській мові, **13.55 Пісні у вик. Ром. Прокоповича (бас) у супр. форт. (у програмі: О. Нижанківський, Н. Стеценко, Ярославенко, Лисенко),** 14.20 Легка музика з пл., 14.55 Біржа, 15.00 „Хто ні знає?“, Музика з пл., 15.20 Біжучі вістки з міста та провінції, 15.30 Госп. вістки, 15.45 Роальд Амундсен, гутірка для дітей, 16.00 Куток мови, 16.15 Музика з пл., 16.30 Трансм. з Евхаристійного Конгресу в Будапешті, 17.30 19.50 20.55 Актуальна гутірка, 17.40 Орхестра, 18.20 Життя молоді в таборі, 18.30 Театральна гутірка, 18.40 Нар. пісні у вик. вок. квартету, 19.00 „Мегі“ образок із пов. Ч. Страшкевича „Проклята Венеція“, 19.20 Скрипк. ресітаць у супр. форт., 19.35 Стоїки й епікурейці, 20.00 Свято кадетів із вис. шлеського повотання, 20.35 Спорт, 20.40 Програма на завтра, 20.45 Веч. денник, 21.00 Шопенівський концерт, 21.45 Краса села в поезії, 22.00 Оперетові мельодії, 22.50 Ост. вістки, 23.00 „Справа п. Мая“ словно-муз. авд.

Четвер, 26. травня 1938.

8.00 Сигнал часу, 8.05 Ран. денник, 8.15 Орх. концерт, Після богослуження коло год. 10.30 Муз. з пл., 11.30 Радіофонізація варшавського воєвідства, 12.03 Симф. поранок, 13.00 Маскарадова історія, 13.20 Музика орх., мандоліни, спів, форт., 14.45 Для села: Нар. приповідки і наук. передбачування погоди, Море і сільський нарід, Трансм. зі села Неджева, Кутнівського повіту, 15.45 Нар. капеля, спів, 16.25 Діти дітям, пісні, пісеньки, 16.45 Опіка над нар. мистецтвом, 17.00 Оперова музика, спів, 17.55 Р. Фолькман: Тріо б-моль оп. 5, 18.30 Трансм. з Льондону: Розр. концерт увик. „Ди Леслі Бриджвотер Квінтет“, 19.00 Приятель і приятелька, 19.10 Як давніше танцювали, концерт орх., 19.35 Листи та програми, 19.45, 21.10 Спорт, 19.50 Програма на завтра, 20.00 Трансм. з Евхар. конгресу в Будапешті, 21.00 Веч. денник, 21.25 „У травні“ розр. концерт, хор, орх., 22.50 Ост. вістки, 23.00 Ловецькі терени у Польщі (відчит у німецькій мові), опісля Спікерів альбум.

Пятниця, 27. травня 1938.

5.15—8.00 Раннішня авдиція, 11.00 Для новобранців, 11.15 Для шкіл: Сільська молодь при праці, 11.40 Пісні Моцарта й Бетовена, 12.03 Полудн. авдиція, 13.45 Сусп. гутірка, 13.50 Із давньої музики, пл., 14.20 Легка музика з пл., 14.55 Біржа, 15.00 „Хто ні знає“, Музика з пл., 15.20 Біжучі вістки з міста та провінції, 15.30 Госп. вістки, 15.45 Моя виписка, опов. для дітей, 16.00 Гутірка з хорими, 16.15 Розр. орхестра, 16.45 20.02 Актуальна гутірка, 17.00 Дитина серед дорослих, 17.15 Двофорт. музика, 17.50 Огляд видань, 18.00 18.50 Спорт, 18.10 Турист. інформатор, 18.15 Вок. дуети у вик. А. Димніцької, сопран у супр. форт., 18.30 18.55 Програма на завтра, 18.35 Гімнастика волі, 19.00 „Американська сенсація“, вес. авд. 19.42 Пісні й танки, 20.12 Симф. концерт, орх., спів, у перерві коло год. 21.00 Веч. денник, акт. гутірка, 22.06 Танк. музика, орх., 22.50 Ост. вістки, 23.00—23.30 Танк. музика з пл.

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Середа, 25. травня 1938.

БЕРЛІН 18.00 Розр. музика, 20.00 Концерт, БІЛГОРОД 21.30 Нар. пісні, БРЕСЛЯВ 19.25 20.00 21.00 „Веселі куми з Віндсору“ оп. Ніколаї, БУДАПЕШТ 18.20 Віол., 20.00 21.00 22.00 Бетовенівський концерт, ВІДЕНЬ 15.30 Сопран, форт., 21.00 Привагідні твори великих мистців, симф. орх., 22.20 Китиця альпейських мельодій, МІЛЯНО 21.00 22.00 Муз. вечір, ПРАГА 21.15 Орх. концерт, 22.30 Югосл. музика, РАДІО ПАРІ 20.30 Форт., 21.00 На паризькій хвилі — розр. програма, РИМ 17.15 Танк. музика, 21.00 „Іль піячере дель овеста“ ком. Піранделя, СОФІЯ 19.45 20.00 21.00 Опера.

Четвер, 26. травня 1938.

БЕРЛІН 18.30 Китиця вальсів, БІЛГОРОД 20.45, 21.00 Нар. пісні, 21.45 „Моцарт і Салієрі“ БУДАПЕШТ 15.30 Форт., 17.30, 18.00 Нар. пісні, 21.35, 22.00 Мадяр. муз., ВІДЕНЬ 10.00, 11.15 Концерт кам. орх., 15.20 Концерт тріа гітаристів, 16.00, 17.10 Розр. концерт, 19.10 Скрипковий ресітаць В. Барилі, КОШИЦІ 18.00 П. Федор „У рідній краю“ драма, 18.45 Вістки, МІЛЯНО 19.30 Розр. музика, 21.00, 22.00 Комедія і орг. музика, ПРАГА 15.10 Легка музика, 16.45 Військ. орх., 18.30 Муз. твори на отворення Нар. Театру в Празі, 20.00 Концерт, РАДІО ПАРІ 18.00 Театр Узви, 18.30 Камер. музика, 20.15 Віол., 20.30, 21.00, 22.00 Концерт, РИМ 17.15 Камер. музика, 21.00, 22.00, 23.00 „Мойсей“ бібл. мельодрама Россіні, СОФІЯ 18.00 Військ. орх., 19.00 Пісеньки, 20.45, 21.00 Спів. ресітаць.

Пятниця, 27. травня 1938.

БЕРЛІН 14.15 15.00 Розр. музика, 17.00 Соната на 4 руки Шуберта, 19.10 „Отельо“ оп. Верді, БУДАПЕШТ 12.05 Концерт солістів, 19.00 Циг. музика, 22.20 Концерт квінтету, ВІДЕНЬ 18.00 Молодь грає і співає, 19.30 Пісні, хор. музика, 20.00 Розр. концерт, 21.10 „Бути або не бути“ монологи, КОШИЦІ 14.05 18.45 Вістки, 18.00 Ст. Чепіль: „Про детунські напади“, Концерт нар. пісень, МІЛЯНО 17.15 Скрипка, 20.30 Танк. музика, 21.00 Розр. мельодії, 21.55 22.00 Скрипка, ПРАГА 16.40 Квартет ц-моль Ірака, 18.20 Сальон. музика, 20.20 Концерт орх., сол., РАДІО ПАРІ 20.15 Форт., 20.30 21.00 22.00 Театр Узви, РИМ 17.15 Спів, 21.00 22.00 „Фраскіта“ оп. Легара. СОФІЯ Амер. пісеньки.

БІРЖА.

Львів, 24 травня 1938

Гроші.

Купно-продажа: Бельги бельг. 89·62, 89·15, Доляри американські 5.30·50, 5.27·50, Доляри канад. 5.25·50—5.23·00. Фльорени гол. 293·54—291·80, Франки фр. 14·74—14·49, Франки швайцарські 121·31—120·50, Фунти англ. 26·34—26·18, Гульдени данц. 100·25—99·75, Корони ч. 12·00— 9·00 Кор. дан. 117·60—116·75 Кор. норв. 132·83—131·85, Корони шв. 135·94—134·95, Ліри італ. 22·50—21·60, Марки фінлян. 11·66—11·25, Марки нім. 90·00 — 84·00, Тель Авів 26·20—25·95, Марки нім. срібні 110·00 — 104·00

Акції.

Банк Польський 118·50 Цукор. 34·00, Вугіль 28·00, 28·00, Ліпьпоп 75·50, Можеїв 12·00, Островець 54·00, Стараховичі, 38·50, 35·75, Габербуш 47·75.

Папери.

4 і пів проц. внутр. 65·00, 65·00, 3 ін. 1 ем. 79·50 серія ненот. 3 поз. ін. 2 ем. 80·75 серія ненот. 5. конверс. 70·25 прем. дол. 41·75 4 консол. 67·76

Тенденція дещо слабша.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ“

Львів, 24. травня 1938.

1 кг. масла десер. бльок. без оп.	2·45 зол.
1 кг. масла бочков. вкл. з опак.	2·50 зол.
1 кг. масла експорт за зачет.	2·50 зол.
молоко	16—17 сот.
(яйця копа)	3·40—3·45 зол.

Тенденція на масло знижкова на молоко та яйця вдержана

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло“ З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок 10